

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“ΗΧΟΤΟΠΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ”

της φοιτήτριας

Ευφροσύνη Κοσπεντάρη

ΑΕΜ:2031

Επιβλέπων καθηγητής

κ. Γεώργιος Κίτσιος

Θεσσαλονίκη 2022

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο Ηχοτοπία στη Λευκάδα , εκπονήθηκε από την Ευφροσύνη Κοσπεντάρη , φοιτήτρια του 11ου εξαμήνου του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης , υπό την επίβλεψη του καθηγητή Γεώργιου Κίτσιου και ολοκληρώθηκε το Φεβρουάριο του 2023.

Σκοπός της εργασίας είναι να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα αντιλαμβάνονται το ηχοτοπίο του νησιού της Λευκάδας κατά την θερινή και φθινοπωρινή περίοδο του χρόνου. Επιπρόσθετα ερευνάται ο τρόπος που αναπτύσσουν δεσμούς με το χώρο, σύμφωνα με τα συναισθήματα που τους δημιουργεί το ηχοτοπίο της Λευκάδας. Η έρευνα περιλαμβάνει παρατήρηση των ανθρώπων στο ηχοτοπίο μέσω βίντεο. Το δείγμα των ανθρώπων που ασχολείται δεν είναι καθορισμένο, αφορά όλες τις ηλικίες, εθνικότητες και φύλα.

Το νησί της Λευκάδας χαρακτηρίζεται από ποικιλία ηχοτοπίων, σύμφωνα με τους ντόπιους αλλά και ξένους επισκέπτες, τα οποία δημιουργούν διαφόρων ειδών συναισθήματα καθώς επίσης και προτίμηση στους φυσικούς ήχους σε αντίθεση με τους ήχους της πόλης, δημιουργώντας στα άτομα την αίσθηση της οικειότητας.

Λέξεις-κλειδιά : ήχος, ηχοτοπίο, συναισθήματα, εικόνα, Λευκάδα, φιλμ, βίντεο, φωτογραφία.

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την υποστήριξη του επιβλέπων καθηγητή Γεώργιου Κίτσιου στον οποίο οφείλω τις θερμότερες ευχαριστίες μου. Η εμπιστοσύνη που μου έδειξε, όπως επίσης και η καθοδήγηση που μου πρόσφερε καθ' όλη τη διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας, αποτέλεσαν σημαντικό ρόλο για τη διεκπεραίωσή της. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, για τις πολύτιμες γνώσεις που μου πρόσφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στην οικογένεια μου για τα όσα έχει κάνει για μένα και τους φίλους μου για τη στήριξη και συμπαράστασή τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	
Ευχαριστίες	
Συνοτομογραφίες	
Απόδοση όρων	
Εισαγωγή	
Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική επισκόπηση	1
1.1.1 Ορισμός και περιγραφή του ηχοτοπίου	1
1.2 Ηχογράφηση, μέτρηση ήχου και ακουστική ηχοτοπίου	7
1.3.1 Διαφορετικά πεδία μελέτης του ηχοτοπίου	8
1.3.2 Νεότερες μελέτες	9
1.4. Μουσική Οικολογία και Ηχοτοπίο	10
1.5 Οι Ψυχοφυσιολογικές Επιπτώσεις του Ηχοτοπίου	11
1.6 Συμπεράσματα βιβλιογραφικής επισκόπησης	14
Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία	15
2.1 Διαδικασία εκτέλεσης της εργασίας	16
2.2 Το χρονικό της βιντεοσκόπησης	17
2.3 Μέσα συλλογής των δεδομένων	31
2.4 Δειγματοληψία	32
2.5 Ηθικά Ζητήματα	33
Κεφάλαιο 3: Αποτέλεσμα	34
Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα	39
Επίλογος	40
Βιβλιογραφία	41

Συντομογραφίες

ART : Attention Restoration Theory

SRT: Stress Reduction Theory

AMS: American Musicological Society

ESG: Environmental, Social and Governance.

ESIG: Ecomusicology Special Interest Group

SEM: Society for Ethnomusicology.

ΚΝΣ: Κεντρικό Νευρικό Σύστημα

ΠΝΣ: Περιφερικό νευρικό σύστημα

Απόδοση όρων

Στον Michael Southworth αποδίδεται η ιδιότητα του πρώτου που επινόησε τη λέξη ηχοτοπίο, ενώ ο R. Murray Schafer είναι αυτός που την έκανε δημοφιλή.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Pauline Oliveros " *ένα ηχοτοπίο αποτελείται από όλες τις κυματομορφές που στέλνονται πιστά στον ηχητικό μας φλοιό από το αυτί και τις διεργασίες του*".

Σύμφωνα με τον ο R. Murray Schafer:

Γεω-φωνία: Ο όρος αυτός αναφέρεται στις πηγές του ηχοτοπίου που παράγονται από μη βιολογικές φυσικές πηγές, όπως ο άνεμος στα δέντρα, το νερό σε ένα ρεύμα ή τα κύματα στον ωκεανό και η κίνηση της γης. Αυτοί είναι οι πρώτοι ήχοι που ακούγονται στη γη από οποιονδήποτε οργανισμό με αίσθηση του ήχου.

Βιο-φωνία: Ο όρος αυτός, που αποτελείται από το πρόθεμα "βιο", που προέρχεται από την ελληνική λέξη για τη ζωή, και την κατάληξη "ήχος", αναφέρεται σε όλες τις μη ανθρώπινες και μη οικιακά βιολογικές πηγές ήχου σε ένα ηχοτοπίο.

Ανθρωπο-φωνία Η φράση αυτή αναφέρεται σε όλα τα ηχητικά χαρακτηριστικά που παράγονται από τους ανθρώπους. Αποτελείται από το πρόθεμα 'ανθρω', το οποίο προέρχεται από την λέξη για τον άνθρωπο.

Εισαγωγή

Η μουσική δεν συντίθεται από τον μουσικό αλλά από τον ακροατή, και μόνο από τον ακροατή (Socffelt 1994 19).

Ο όρος "ηχοτοπίο" χρησιμοποιείται συνήθως για να αναφερθεί στο ακουστικό περιβάλλον. Η μελέτη των ηχοτοπίων είναι σημαντική όχι μόνο για την κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την ενίσχυση της λειτουργίας ενός τόπου, την προώθηση μιας υγιούς και ποιοτικής ζωής και τη βελτίωση της ίδιας της ζωής του ατόμου.

Η μελέτη των ηχοτοπίων περιλαμβάνει αναγκαστικά την ενσωμάτωση ερευνών από μια μεγάλη ποικιλία πεδίων και, ως επί το πλείστον, απαιτεί μια διεπιστημονική προσέγγιση. Αυτό οφείλεται στην επεκτατική φύση του θέματος. Η μελέτη των ηχοτοπίων συχνά συνδυάζει τα τρία στοιχεία των ακουστικών χαρακτηριστικών, της αντίληψης και του τόπου. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλη ποικιλομορφία στα ερευνητικά πλαίσια και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται.

Με αφορμή την περιέργεια για ερεύνα του ηχοτοπίου ως ένα ενδιαφέρον θέμα για ανάπτυξη, αλλά και τη συμπεριφορά του ανθρώπου σε σχέση με αυτό υλοποιήθηκε η παρούσα εργασία. Επιπρόσθετα η ενασχόληση με το κομμάτι της φωτογραφίας σε ερασιτεχνικό βαθμό αλλά και η αγάπη για τον τόπο που έζησα και μεγάλωσα αποτελούν εξίσου σημαντικά κριτήρια επιλογής του θέματος. Η παρούσα εργασία υλοποιείται κατά τη διάρκεια ενός έτους. Για την εκπόνηση του βίντεο-φιλμ της εργασίας χρησιμοποιήθηκε επαγγελματική κάμερα τύπου Canon Eos 200d, τρίποδας για την σταθεροποίηση της εικόνας και για την επεξεργασία το πρόγραμμα Da Vinci Resolve. Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης αντιμετωπίστηκαν προβλήματα όπως ο δυνατός άνεμος, ως προς τη λήψη του βίντεο. Εξαιτίας αυτού χρειάστηκε να αποσυρθεί αρκετό υλικό- πιο συγκεκριμένα τα 2/4 του συνολικού υλικού- καθώς οι απρόοπτες καιρικές

συνθήκες αλλά και η αισθητική κριτική παρέμβαιναν καθ' όλη τη διάρκεια της επεξεργασίας και λήψης. Σκοπός της παρούσας εργασίας-φιλμ είναι να παρουσιάσει όσο το δυνατόν λιγότερο επεξεργασμένο βίντεο, ως προς το ηχητικό και εικονικό κομμάτι, προβάλλοντας τους ήχους και την εικόνα αυτούσια και φυσικά.

Επιπρόσθετα, η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στον τρόπο που τα άτομα νοηματοδοτούν το ηχητικό περιβάλλον του νησιού της Λευκάδας, καθώς επίσης και στον τρόπο που αναπτύσσουν δεσμούς με το συγκεκριμένο περιβάλλον, επηρεασμένοι από τα συναισθήματα που αναπτύσσονται μέσα από την αλληλεπίδραση με το εκάστοτε ηχοτοπίο. Απώτερος σκοπός να εξαχθούν συμπεράσματα για τα συναισθήματα που δημιουργούνται από τους ήχους και τις εικόνες, όπως και για τους δεσμούς με το νησί που επιλέγεται να διαδραματιστεί η παρούσα εργασία.

Ερωτήματα

Τα κύρια ερωτήματα που θέτονται στην παρούσα εργασία είναι τα εξής:

Ερώτημα 1: Τι είδους επίδραση έχει η έκθεση σε ηχοτοπίο του νησιού της Λευκάδας στο άτομο;

Τι είδους επίδραση έχει η παραμονή σε διάφορα περιβάλλοντα στο νησί της Λευκάδας κατά τη θερινή αλλά και φθινοπωρινή περίοδο για τον άνθρωπο; Μέσα από το βίντεο θα παρατηρήσουμε.

Ερώτημα 2: Πώς επηρεάζει αυτό τις αντιδράσεις του ατόμου αλλά και την ψυχική του ισορροπία;

Όπως θα αναφερθεί και στη βιβλιογραφική επισκόπηση, υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ του ατόμου και του ηχοτοπίου. Αυτό θα αναλύσουμε και στην παρούσα εργασία, ειδικότερα στην έκθεση ηχοτοπίων του νησιού της Λευκάδας.

Περιγραφή Μελέτης

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο θεωρητικό υπόβαθρο, που αναπτύσσονται θέματα όπως η περιγραφή του ηχοτοπίου, η μέτρηση ήχου και η ηχογράφιση. Αναφέρονται επίσης πεδία μελέτης του ηχοτοπίου και νεότερες μελέτες. Επιπρόσθετα ορίζονται η μουσική οικολογία καθώς επίσης αναφέρεται η εικόνα στο ηχοτοπίο προκειμένου να κατανοηθεί σε βάθος το αντικείμενο αυτής της εργασίας. Τέλος παρατίθενται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική επισκόπηση.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά της μεθοδολογίας μέσα από την διαδικασία εκτέλεσης της εργασίας και την περιγραφή του ηχητικού περιβάτου. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται τα μέσα συλλογής και επεξεργασίας του βίντεο καθώς και η δειγματοληψία. Ύστερα αναφέρονται τα ηθικά ζητήματα της παρούσας εργασίας και στο κεφάλαιο πέντε το αποτέλεσμα της εργασίας. Τέλος στο κεφάλαιο έξι αναφέρονται τα συμπεράσματα και κλείνοντας ο επίλογος και η βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

1.1 Ορισμός και περιγραφή του ηχοτοπίου

Στην επιστημονική γραφή, η λέξη "ηχοτοπία" έχει γραφτεί χρησιμοποιώντας μια ποικιλία διαφορετικών επαναλήψεων με την πάροδο των ετών. Ο όρος "ηχοτοπία" επινοήθηκε από τον Almo Farina, ο οποίος τον όρισε στο βιβλίο του "*Soundscape Ecology: Principles, Patterns, Methods, and Applications*" (Farina 2014 5).

Σύμφωνα με τον Farina, ένα ηχοτοπίο είναι η συνολική ποσότητα ηχητικής ενέργειας που δημιουργείται από έναν χώρο. Η σχέση μεταξύ του ηχοτοπίου και του τοπίου οριοθετείται από τους ήχους του προσκηνίου και του υποβάθρου, σε σχέση με τη θέση της πηγής του ήχου και τη θέση του ακροατή.

Τα ηχοτοπία δημιουργούνται όταν οι γεω-φωνικοί, βιο-φωνικοί και ανθρωπο-φωνικοί ήχοι του προσκηνίου επικαλύπτονται στο χώρο και στο χρόνο (Farina 2014 2).

Από την άλλη πλευρά, ο Schafer (1977) δεν πιστώνεται την δημιουργία του όρου "ηχοτοπία", η οποία συχνά αποδίδεται στον Southworth (1969), ο Schafer ήταν σαφώς καθοριστικός για την καθιέρωση του ηχοτοπίου ως μείζονος σημασίας θέμα ακαδημαϊκής έρευνας. Ως συμμετέχων στο *World Soundscape Project*, ο Schafer επικεντρώθηκε κυρίως στον επιστημονικό κλάδο της ακουστικής οικολογίας. Ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει να αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι ο Schafer είχε κακή γνώμη για τα αστικά ηχοτοπία, θεωρώντας τα κακής ποιότητας.

Την ίδια χρονιά, ο Schafer δημοσίευσε ένα βιβλίο που θα είχε σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα. Το βιβλίο ονομάστηκε '*The Soundscape*' (Το ηχοτοπίο): *Το ηχητικό μας περιβάλλον και ο συντονισμός του κόσμου*. Παρείχε λεπτομερείς περιγραφές των φυσικών ηχοτοπίων που υπήρχαν στο παρελθόν, καθώς και περιγραφές των ήχων, των σχέσεων που υπήρχαν μεταξύ μουσικής και ηχοτοπίων κατά τη διάρκεια διαφόρων ιστορικών γεγονότων. Εκτός από την ευαισθητοποίηση στη σημασία του ακουστικού περιβάλλοντος, ο Schafer εξέφρασε ανησυχίες για τις αρνητικές επιπτώσεις του σύγχρονου ηχοτοπίου καθώς και για τη μείωση της ικανότητας ακρόασης. Ως συνέπεια αυτού, απηύθυνε έκκληση προς τους ακτιβιστές να διερευνήσουν και να βρουν τρόπους για να βελτιώσουν την ποιότητα των ηχοτοπίων.

Πολύ αργότερα, ο Truax (2001) είναι ο πρώτος συγγραφέας της σύγχρονης εποχής που επιχειρεί έναν ενιαίο ορισμό. Ένα περιβάλλον ήχου (επίσης γνωστό ως ηχητικό

περιβάλλον), με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο ένα άτομο ή μια κοινωνία αντιλαμβάνεται και κατανοεί τον ήχο. Ως αποτέλεσμα, ο Truax μεταφέρει την έμφαση από τον περιβάλλοντα κόσμο στον ακροατή. Αν και ο Schafer εστίασε έμμεσα στην αντίληψη των ανθρώπων μέσα στο ηχητικό τοπίο, ο πρωταρχικός του στόχος ήταν να καταγράψει ήχους που εμφανίζονται, να εξερευνήσει την έννοια των ήχων ως στοιχείο τοπίου ή απλώς να τους καταγράψει για τις επόμενες γενιές. Αν και ο Schafer επικεντρώθηκε στην αντίληψη των ανθρώπων μέσα στο ηχοτοπίο, το έκανε έμμεσα. Ο Truax, από την άλλη πλευρά, έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στο άτομο και στο κοινωνικό πλαίσιο, ενώ παράλληλα φανταζόταν το περιβάλλον ως στόχο της έρευνας.

Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1960, η ακαδημαϊκή έρευνα για το ηχοτοπίο επεκτείνεται από διάφορες οπτικές γωνίες. Αυτή τη στιγμή, ο όρος "ηχοτοπίο" χρησιμοποιείται σε ποικίλα και διαφορετικά πεδία μελέτης, όπως ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, η ακουστική μηχανική, το τοπίο, οι περιβαλλοντικές επιστήμες, η ψυχολογία, οι ηχητικές τέχνες, μεταξύ άλλων η μουσικολογία και η εθνομουσικολογία.

Ορισμένες κατευθύνσεις έρευνας επιλέγουν και προτείνουν την διεπιστημονική μέθοδο μέσω του ηχοτοπίου ως ερευνητική μέθοδο. Εκτός από το γεγονός ότι πρόκειται για έναν σχετικά νέο τομέα έρευνας, η πολυπλοκότητά του μπορεί να αποδοθεί στη μεγάλη ποικιλία εννοιών και μεθοδολογιών που περιλαμβάνει. Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να παράσχει μια επισκόπηση των κυριότερων πλευρών του ηχοτοπίου.

Στον τομέα των μελετών του ηχοτοπίου, κάθε ήχος που υπάρχει σε ένα περιβάλλον μπορεί να θεωρηθεί ως ένας πολύτιμος πόρος που διαθέτει τις λειτουργικές ιδιότητες της μετάδοσης σημάτων, μηνυμάτων κι νοημάτων. Το ηχοτοπίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς, όπως ως ένα είδος ψυχαγωγίας, για θεραπευτικούς σκοπούς, ως σύμβολο εξουσίας, ως μέσω εμπορικής δραστηριότητας με στόχο τη οικονομική ενίσχυση ή ως ορόσημο για την εκάστοτε περιοχή.

Οι μελέτες των ηχοτοπίων διαφέρουν από τις περιβαλλοντικές μελέτες διαχείρισης του ήχου στο ότι ο στόχος των πρώτων είναι η διερεύνηση του νοήματος και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ ήχων, έμβιων όντων και τοποθεσιών. Οι τελευταίες επικεντρώνονται στον μετριασμό του θορύβου ως πρωταρχικό τους μέλημα.

Υπάρχει πληθώρα διαθέσιμων ερευνών σχετικά με το πώς συγκεκριμένοι χώροι, οι οποίοι αναφέρονται ως "περιβάλλοντα αποκατάστασης", μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να ανακάμψουν από τη γνωστική εξάντληση, τη χαμηλή διάθεση και το άγχος που βιώνουν καθημερινά (Collado Staats Corraliza Hartig 2017).

Ειδικότερα, η δυνατότητα των φυσικών χώρων, να είναι θεραπευτικοί έχει συγκεντρώσει μεγάλη προσοχή τα τελευταία χρόνια (Hartig Mitchell de Vries Frumkin 2014). Η έρευνα για τα θέματα αυτά επικεντρώνεται συνήθως στην οπτικό-χωρική εμπειρία των περιβαλλόντων, κάνοντας χρήση ερεθισμάτων όπως εικόνες, ταινίες και προβολές διαφανειών. Ωστόσο, τα περιβάλλοντα δεν γίνονται αντιληπτά αποκλειστικά μέσω του

ανθρώπινου οπτικού συστήματος. Τα μη οπτικά χαρακτηριστικά των περιβαλλόντων αποκατάστασης, όπως ο ήχος, η μυρωδιά και η αφή, συγκεντρώνουν όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και ερευνητικά αιτήματα, αντίστοιχα (Aletta Kang 2019, Conniff Craig 2016, Franco Shanahan Fuller 2017, 2016, Schebella Weber Schultz Weinstein 2020, Sona Dietl Steidle 2019).

Τέτοιες εργασίες είναι σημαντικές για να διασφαλιστεί ότι το ερευνητικό πεδίο παραμένει σχετικό, ακόμη και προσβάσιμο, ως προς τα άτομα με οπτική αναπηρία (Bell, 2019a, 2019b- Shaw, Coyle, Gatersleben, & Ungar, 2015) και για να μεγιστοποιηθούν οι παρουσιάσεις των ηχοτοπίων με διευρυμένη ερευνητικότητα, όπως μέσω της εικονικής πραγματικότητας (augmented reality) (Bell, 2019a, 2019b- Shaw, Coyle, Gatersleben, & Ungar, 2015) (Depledge, Stone, & Bird, 2011).

Η έρευνα σχετικά με τις επιδράσεις των οσμών και της αφής στους ανθρώπους βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο έρευνας, αλλά οι ήχοι της φύσης και τα φυσικά ηχοτοπία αναγνωρίζονται γρήγορα ως βασικές υπηρεσίες οικοσυστήματος που μπορούν να βοηθήσουν στην ψυχολογική αποκατάσταση καθώς και στην ευεξία γενικότερα (Francis 2017).

Στο πλαίσιο του παρόντος ορισμού, ο όρος "ηχοτοπία" αναφέρεται επίσης στο ακουστικό περιβάλλον, όπως αυτό γίνεται αντιληπτό, κατανοητό ή/και βιώνεται από τα άτομα (βλ. Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης 2014). Από την άλλη πλευρά, η οπτική εμπειρία είναι το κύριο επίκεντρο των θεωριών που προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί συγκεκριμένα περιβάλλοντα ευνοούν τη θεραπεία (βλ. Kaplan Kaplan 1989, Ulrich 1983).

Οι συγγραφείς μιας πρόσφατης συστηματικής ανασκόπησης, Aletta, Oberman και Kang (2018), διαπίστωσαν ότι τα ευχάριστα ηχοτοπία, τα οποία περιλαμβάνουν τους ήχους της φύσης, συνδέονται με αυξημένα επίπεδα υγείας, ευεξίας και συμπεριλαμβανομένης της ανάκαμψης από το στρες.

Η παρούσα λοιπόν αφηγηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση επικεντρώνεται στα στοιχεία των θετικών ψυχολογικών εμπειριών από τους ήχους της φύσης και συγκεκριμένα των ηχοτοπίων, και ειδικότερα στο πώς η ακρόαση αυτών μπορεί να δημιουργήσει θετικές αντιλήψεις και αποκατάσταση από το στρες και την κόπωση.

Σύμφωνα με επιστημονικές έρευνες, η έκθεση στο φυσικό περιβάλλον είναι μια πολυαισθητηριακή εμπειρία που εκτιμάται θετικά και η έλλειψη τέτοιων στοιχείων θεωρείται αρνητική.

Για παράδειγμα, μετά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων με είκοσι τουρίστες άγριας φύσης, ο Curtin (2009 461) ανέφερε ότι οι συμμετέχοντες βίωσαν μια αυξημένη αισθητηριακή εμπειρία μετά από ταξίδια στην άγρια φύση. Ο Curtin παρατηρεί ότι ακόμη και αν η όραση είναι η κυρίαρχη αίσθηση στην εμπειρία της επίσκεψης στην άγρια

ζωή, εξακολουθεί να γίνεται αντιληπτή, στο πλαίσιο κι των άλλων αισθητηριακών τρόπων, όπως ο ήχος και η όσφρηση.

Στην ποιοτική έρευνα που διεξήγαγαν οι Fredrickson και Anderson (1997 31), οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι ένα δείγμα 12 γυναικών, ανέφερε ότι το να περνούν χρόνο στην άγρια φύση στη Μινεσότα και την Αριζόνα των ΗΠΑ είχε ιδιαίτερο νόημα λόγω της ευκαιρίας να βιώσουν άμεσα τους ήχους της φύσης.

Οι συμμετέχοντες σε ποιοτικές μελέτες, όπως η Curtin (2009) και οι Kjellgren και Buhrkall (2010), ισχυρίζονται πως η έκθεση σε μέρη της φύσης που δεν προσφέρουν μόνο το ορατό κομμάτι αλλά και επιπλέον αισθήσεις, μη οπτικές, όπως ο ήχος, φαίνεται να προσφέρουν μεγαλύτερη αισθητηριακή εμπειρία της παρουσίας μέσα στη φύση, και περισσότερες ευχάριστες εμπειρίες σε σύγκριση με τα ηχοτοπία που είναι πλούσια μόνο στο οπτικό τους μέρος (Annerstedt 2013). Τα ευρήματα αυτά μαρτυρούν ότι η ακρόαση φυσικών ήχων μπορεί να επιφέρει οφέλη στις αντιλήψεις και εμπειρίες, παρέχοντας μια υψηλότερη αίσθηση πραγματικότητας και εμπάθουσας στη φύση. Τα οφέλη αυτά μπορεί να προέρχονται από το γεγονός ότι οι φυσικοί ήχοι μπορούν να ενισχύσουν την αίσθηση ότι είμαστε ένα με τη φύση.

Σε παρόμοιο πνεύμα, ο Modelmog (2002) διεξήγαγε συνεντεύξεις με γυναίκες αγρότισσες στο Ammerland της Γερμανίας, για να μάθει περισσότερα σχετικά με τις συνδέσεις τους με τον φυσικό κόσμο. Μια συμμετέχουσα συνέδεσε την ακρόαση του κελαηδίσματος των πουλιών με μια ευτυχημένη συναισθηματική κατάσταση: *"Στον κήπο μου ανθίζει ένα ηλιοτρόπιο. [...] Κάθε τόσο, ένα πουλί θα κάτσει πάνω του και θα τραγουδήσει. Για μένα, αυτό είναι ο ορισμός της ευτυχίας"* (Modelmog 2002 120).

Οι Ratcliffe, Gatersleben και Sowden (2013) διαπίστωσαν, μέσω μιας σειράς δομημένων συνεντεύξεων, ότι τα μέλη του βρετανικού κοινού συνδέουν τους ήχους της φύσης -όπως το νερό, ο άνεμος και το κελάηδισμα των πουλιών- με εμπειρίες, όπως η ευχαρίστηση, η χαλάρωση και η διαφυγή από τις καθημερινές ανησυχίες.

Οι Kjellgren και Buhrkall ανέφεραν ότι οι συμμετέχοντες στη μελέτη τους ανταποκρίθηκαν στους ήχους της φύσης με θετικές συναισθηματικές εκτιμήσεις και αντιλήψεις.

Για παράδειγμα, μια συμμετέχων δήλωσε ότι *"το κελάηδισμα των πουλιών με κάνει να αισθάνομαι χαλαρή"* και ένας άλλος συμμετέχων περιέγραψε *"ηρεμιστικούς ήχους"* που ακούγονται στη φύση.

Σε μια ποιοτική μελέτη που διεξήγαγαν οι Cerwén, Pedersen και Pálsdóttir (2016), Σουηδοί ασθενείς που αναρρώνουν δήλωσαν ότι βίωσαν χαρά κι χαλάρωση κατά τη διάρκεια ακρόασης των ήχων της φύσης ενώ βρίσκονταν σε έναν κήπο (Kjellgren και Buhrkall 2010 469).

Ωστόσο όλες οι παραπάνω έρευνες και πειράματα αφορούν άτομα χωρίς ειδικές ανάγκες. Τι συνέβη όμως με τα άτομα με προβλήματα όρασης ή ακοής;

Οι εμπειρίες των τυφλών και των ατόμων με προβλήματα όρασης στη φύση έχουν παραμεληθεί σε μεγάλο βαθμό στη βιβλιογραφία της εκάστοτε θεματολογίας. Αυτό μπορεί να οφείλεται στην έντονη οπτικά εστίαση των υφιστάμενων μελετών. Ωστόσο, αυτό το σύνολο ατόμων μπορεί να μας πει πολλά για τις αντιλήψεις των φυσικών ήχων. Μέσω της χρήσης δομημένων συνεντεύξεων, οι Shaw κ.ά. (2015) διερεύνησαν ρητά την εμπειρία των ατόμων με προβλήματα όρασης στο φυσικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης, ένα από τα πρώτα θέματα των επαφών με τη φύση είναι η αίσθηση ανακούφισης που προκύπτει από την ακρόαση φυσικών ήχων.

Η Ελένη, μια συμμετέχουσα, παρατήρησε ότι υπάρχει σημαντική δραστηριότητα πουλιών.

“Αυτό σου παρέχει ένα απίστευτο αίσθημα ευεξίας [...] ένα πολύ πιο ήρεμο αίσθημα από αυτό που έχεις όταν είσαι στο σπίτι”. (Shaw 2015 8).

Στο πλαίσιο του ευρύτερου έργου της με τίτλο "*Sensing Nature*", η Bell (2019a, 2019b) ανέφερε επίσης ότι τα άτομα που ζουν με προβλήματα όρασης χρησιμοποίησαν τον ήχο ως μέσο σύνδεσης με τη φύση, και πιο συγκεκριμένα με την άγρια ζωή, και ότι αποτέλεσμα αυτού ήταν να βιώσουν θετικές συναισθηματικές καταστάσεις, όπως ευχαρίστηση και ελευθερία.

Ωστόσο, υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι οι άνθρωποι δεν βλέπουν όλους τους θορύβους που σχετίζονται με τη φύση με την ίδια θετική ματιά. Τα τραγούδια των τσαλαπετεινών πτηνών κρίθηκαν ως πιο ευχάριστα από τις φωνές των των γλάρων, σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε ο Bjork (1985), ο οποίος συνέκρινε δεκαπέντε διαφορετικά είδη φυσικών ήχων μεταξύ τους.

Οι Bradley και Lang (2007) αξιολόγησαν 167 ήχους χρησιμοποιώντας κλίμακες που έδειχναν την ευχαρίστηση, τη διέγερση και την δυσαρέσκεια. Από αυτούς τους ήχους, οι 21 προέρχονταν από φυσικές πηγές, όπως ζώα και περιβάλλον. Ορισμένοι φυσικοί ήχοι, όπως το νερό και τα πουλιά, αξιολογήθηκαν ως σχετικά υψηλού επιπέδου ευχαρίστησης, ενώ άλλοι, όπως το γρύλισμα, αξιολογήθηκαν ως χαμηλότερου επιπέδου ευχαρίστησης. Οι ήχοι των κυμάτων και τα τραγούδια των πουλιών κρίθηκαν ως πολύ ευχάριστοι, αλλά ο ήχος των αλεπούδων όχι.

Αυτό δηλώνει ότι παρόλο που οι φυσικοί ήχοι μπορεί να γίνονται γενικά αντιληπτοί ως ευχάριστοι, υπάρχει διαφοροποίηση ανάλογα με τον τύπο του ήχου και την πηγή του.

Οι ερευνητές Jahnske, Hygge, Halin και Green (2011) διερεύνησαν τις επιδράσεις μιας έκθεσης στο οπτικοακουστικό κομμάτι ενός ποταμού, στο ηχητικό κομμάτι ενός ποταμού, στη σιωπή και σε υπερβολικό θόρυβο προκειμένου να παρατηρηθεί η ικανότητα του οργανισμού να ανακάμπτει από τις συνέπειες του στρες.

Οι συμμετέχοντες που εκτέθηκαν στα οπτικοακουστικά μέσα του ποταμού ανέφεραν ότι αισθάνονταν πιο ενεργητικοί από εκείνους που εκτέθηκαν μόνο στο ηχητικό μέρος του ποταμού.

Από τη δεκαετία του 1980, δύο βασικές θεωρίες έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν γιατί ορισμένα περιβάλλοντα, και ιδίως η φύση, μπορούν να διευκολύνουν την αποκατάσταση. Και οι δύο αυτές θεωρίες βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη. Η θεωρία αποκατάστασης της προσοχής (ART Kaplan Kaplan 1989 και Kaplan 1995) και η θεωρία μείωσης του στρες αποτελούν παραδείγματα τέτοιου είδους θεωριών (SRT Ulrich 1983 και Ulrich 1991).

Όπως επισημάνθηκε στην αρχή, η πρωταρχική έμφαση αυτών των ιδεών δίνεται στην οπτική εμπειρία του ατόμου από τα φυσικά περιβάλλοντα. Ο Ulrich επισημαίνει την παρακάτω παρατήρηση ότι:

"πολλοί ήχοι και μυρωδιές σε φυσικά περιβάλλοντα σίγουρα επηρεάζουν επίσης τα συναισθήματά μας", αλλά τελικά επικεντρώνεται στις οπτικό-χωρικές και αισθητικές ιδιότητες του περιβάλλοντος που μπορούν να επηρεάσουν τις συναισθηματικές εκτιμήσεις και τη μείωση της διέγερσης(1983 86).

Από την άλλη πλευρά σύμφωνα με τους Qiu, Sha και Utomo (2021), ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζει το πόσο ένα άτομο αισθάνεται ψυχολογικά και συναισθηματικά υγιές είναι ο βαθμός στον οποίο είναι συμβατό με τα περιβάλλοντα ηχοτοπία του. Τα άτομα είναι σε θέση να δημιουργήσουν τα δικά τους φανταστικά φυσικά περιβάλλοντα όταν ακούνε ηχογραφήσεις φυσικών θορύβων (Bates Hickman Manchester Prior Singer 2020 και Ratcliffe 2016). Υπάρχουν πειράματα που ασχολούνται με τις επιδράσεις της φαντασίας και της επίκτητης συσχέτισης στις αντιλήψεις για την αποκατάσταση των ήχων. (Haga Halin Holmgren Sorqvist 2016).

Περιγραφή ενός ηχοτοπίου.

Η διαδικασία περιγραφής ενός ηχοτοπίου αποτελείται από την ανάλυση, την ερμηνεία την αξιολόγηση και συνήθως περιλαμβάνει σε βάθος παρατηρήσεις των ήχων και των χαρακτηριστικών που διαθέτουν. Η τεχνική αυτή προάγει την εκτίμηση καθώς και την κατανόηση των ήχων που υπάρχουν σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία. Τα ευρήματα σχετικά με τις ηχητικές ιδιότητες και τις ηχητικές εμπειρίες μπορούν να οδηγήσουν σε βαθύτερη κατανόηση της σημειολογίας και των ηχητικών δυνατοτήτων, καθώς και των

επιπέδων ικανοποίησης και των ηχητικών προτιμήσεων των ανθρώπων που χρησιμοποιούν μια τοποθεσία.

Τα ευρήματα που προκύπτουν από τον χαρακτηρισμό και την ανάλυση ενός ηχητικού τοπίου μπορούν στη συνέχεια να χρησιμεύσουν ως χρήσιμη πηγή πληροφοριών για την παρακολούθηση και τον σχεδιασμό του "οι ηχητικοί έρωτες και οι ηχητικές φοβίες", όπως παρατήρησε ο Schafer: "όχι μόνο θα ήταν ανεκτίμητης χρησιμότητας σε μια εξέταση του ηχητικού συμβολισμού, αλλά θα μπορούσαν προφανώς να παράσχουν πολύτιμες κατευθυντήριες γραμμές για τον μελλοντικό σχεδιασμό ηχοτοπίων" (1977/1994 146).

1.2 Ηχογράφιση, μέτρηση ήχου και ακουστική ηχοτοπίου

Η ηχογράφιση, είναι μία από τις προσεγγίσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καταγραφή των ηχητικών χαρακτηριστικών σε ένα περιβάλλον. Οι ηχογραφήσεις συχνά περιέχουν όλους τους ήχους που ακούγονται στον χώρο του ηχοτοπίου. Αυτό περιλαμβάνει φυσικούς και ανθρώπινους ήχους, καθώς και χαρακτηριστικούς ήχους. Σύμφωνα με την εξήγηση του Schafer, ο σκοπός της καταγραφής του ήχου είναι να μην παρεμβαίνει στους ήχους από το κάθε ηχοτοπίο. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την εστιασμένη ηχογράφιση, κατά την οποία καταβάλλει κανείς προσπάθεια να μειώσει ή να αφαιρέσει τις παρεμβολές από τους θορύβους του περιβάλλοντος (Schafer 2012-2013 8).

Οι φαινομενολογικές ηχογραφήσεις αποτυπώνουν το συνολικό ηχητικό περιβάλλον όπως αυτό βιώνεται προσωπικά. Για παράδειγμα, οι ήχοι του δάσους σε μια μουσική εκδήλωση που πραγματοποιείται σε ένα χωριό ή οι ήχοι του πλήθους σε ένα μουσικό φεστιβάλ είναι παραδείγματα των τύπων ήχων που μπορούν να καταγραφούν σε φαινομενολογικές ηχογραφήσεις.

Οι ήχοι και τα φυσικά χαρακτηριστικά τους μπορούν να καταγραφούν αντικειμενικά μέσω της χρήσης της ηχογράφισης, η οποία εξαλείφει την ανάγκη για ανθρώπινη επιλογή και προσωπική ακρόαση. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα φασματογραφήματα συχνότητων ως συμβολική σημειογραφία για αναφορές ηχογραφήσεων, καθώς και ως εργαλείο που βοηθά στην αναγνώριση των ηχητικών πηγών και των φυσικών χαρακτηριστικών των πηγών αυτών. Οι αναλύσεις παραγόντων όπως η οξύτητα, η τραχύτητα, η ένταση της διακύμανσης, η τονικότητα και η ένταση μπορούν να συμπεριληφθούν στις ακουστικές έρευνες του ηχοτοπίου (Yang Kang 2013 και Zhang Kang 2007).

Για παράδειγμα, ο ηχητικός χάρτης είναι μια γραφική αναπαράσταση της τοπογραφίας μιας περιοχής που περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με τους ήχους που ακούγονται εκεί (Huang Kang 2015). Κατασκευάζεται έτσι ώστε να μπορεί να παρέχεται μια γενική επισκόπηση της κατανομής των ήχων σε ένα τοπίο. Η κύρια χρήση του είναι η απεικόνιση και η αξιολόγηση του ακουστικού περιβάλλοντος, προκειμένου να παρέχεται ακριβής δήλωση των επιπέδων θορύβου σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία με αποτέλεσμα να παρέχονται δεδομένα σχετικά με την τάση του θορύβου κ. ά.

Υπάρχουν τρία διακριτά είδη χαρτών, τα οποία αναφέρονται ως χάρτες θορύβου, ηχητικοί χάρτες και χάρτες ηχοτοπίου (Aletta Kang 2015). Αυτοί οι χάρτες μπορούν να δημιουργηθούν με τη χρήση πολλών λογισμικών, συμπεριλαμβανομένων των CadnaA, Fluidyn, GIpSynoise, IMMI, LIMA, Noisemap, Predictor και SoundPLAN. (Kang 2007 152).

Μια άλλη μέθοδος μέτρησης και άντλησης πληροφοριών ήχου είναι η χρήση μικροφώνου για την καταγραφή του (Zhang Kang 2007 70).

Στο έργο του, ο Schafer επινόησε τη φράση "ακουστική οικολογία", η οποία αναφέρεται στην επίδραση που έχει το ηχητικό περιβάλλον τόσο στη ζωή όσο και στην κοινωνία. Ο όρος "ακουστική οικολογία" επινοήθηκε για πρώτη φορά από τον Truax (2012), ο οποίος τον περιέγραψε ως "σύστημα σχέσεων μεταξύ των ειδών και του ηχητικού τους περιβάλλοντος με ιδιαίτερη έμφαση στη λειτουργική ισορροπία ή

στην προσοχή στη δυσλειτουργική συμπεριφορά"(Schafer 1977/1994 και Wrightson 2000 2). Το 1993 ιδρύθηκε το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Ακουστική Οικολογία (WFAE), το οποίο συνεχίζει την εστίαση των προηγούμενων μελετών των ηχοτοπίων στην ακουστική ιδιομορφία, τη διατήρηση των φυσικών ηχοτοπίων και τον σχεδιασμό ηχοτοπίων.

1.3.1 Διαφορετικά πεδία μελέτης του ηχοτοπίου

Είναι κοινώς γνωστό ότι το ακουστικό περιβάλλον έχει τη δύναμη να επικοινωνεί νοήματα, να φωτίζει το κοινωνικό-πολιτισμικό κλίμα, να επηρεάζει την ικανότητα του ατόμου να λειτουργεί αποτελεσματικά στην εργασία του και ακόμη και να έχει αντίκτυπο στην κατάσταση της υγείας του. Από τη δεκαετία του 1960, έχει αυξηθεί ο αριθμός των ακαδημαϊκών ερευνών για το ηχοτόπιο, οι οποίες το εξετάζουν από διάφορες οπτικές γωνίες, συμπεριλαμβανομένων των πολιτισμικών μελετών, του σχεδιασμού του ηχοτοπίου, της ακουστικής υγείας και των ανησυχιών για το παγκόσμιο περιβάλλον.

Η μελέτη των ηχοτοπίων βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και στην ενότητα που ακολουθεί θα δοθεί μια σύντομη επισκόπηση των διαφόρων πεδίων.

Η μελέτη των ηχοτοπίων ενσωματώνει μια σειρά από διαφορετικά εννοιολογικά πλαίσια και ορολογίες. Η πρωτοποριακή έρευνα των Southworth και Schafer, καθώς και η μουσική οικολογία και η μηχανική ηχοτοπίων, έχουν επηρεάσει τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται σήμερα. Τα φυσικά χαρακτηριστικά των ήχων, το πλαίσιο στο οποίο ακούγονται οι ήχοι, η σημασία, τα αποτελέσματα και οι λειτουργίες των ήχων, ο τρόπος με τον οποίο γίνονται αντιληπτά τα ηχητικά τοπία, η ποιότητα των ηχητικών τοπίων, η διαχείριση και ο σχεδιασμός των ηχητικών τοπίων, η αρχειοθέτηση των ηχητικών τοπίων και η σύνθεση των ηχητικών τοπίων μπορούν να αποτελέσουν το επίκεντρο της έρευνας.

Η μελέτη των ηχοτοπίων μπορεί να προσεγγιστεί από διάφορες οπτικές γωνίες, όπως οικολογική, ερμηνευτική, φαινομενολογική, σχετική με την υγεία, συμπεριλαμβανομένης της ακουστικής, σωματικής και ψυχολογικής υγείας, καλλιτεχνική και πραγματιστική.

1.3.2 Άλλες μελέτες

Ο Southworth γίνεται γνωστός με τη διεξαγωγή μιας από τις πρώτες μελέτες ηχοτοπίων. Πραγματοποίησε την έρευνά του στην πόλη της Βοστώνης, η οποία βρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες, για να διερευνήσει τις διάφορες ακουστικές αντιλήψεις και τον τρόπο με τον οποίο οι ήχοι μεταβάλλουν τις οπτικές παρατηρήσεις. Η μελέτη διεξήχθη με τη χρήση τριών διαφορετικών ομάδων δειγμάτων, καθεμία από τις οποίες ταξίδεψε σε διάφορες τοποθεσίες σε ολόκληρη την πόλη.

Αυτές οι ομάδες περιλάμβαναν μία με μόνο οπτική έκθεση φορώντας ωτοασπίδες, μία με μόνο ακουστική έκθεση, με δεμένα μάτια, και μία με οπτική και ακουστική έκθεση. Η έρευνα διεξήχθη προκειμένου να προσδιοριστούν οι επιδράσεις της έκθεσης τόσο σε οπτικά όσο και σε ακουστικά ερεθίσματα.

Η έρευνά του έφερε στο φως τις πληροφοριακές δυνατότητες του ήχου καθώς και την ισχυρή σχέση που υπάρχει μεταξύ της οπτικής και της ακουστικής αίσθησης του ατόμου. Επειδή ήταν ειδικός στον αστικό σχεδιασμό, ήταν επίσης σε θέση να προσφέρει προτάσεις σχετικά με τη χρήση του σχεδιασμού ήχου σε ανοιχτούς και ακουστικά ευαίσθητους χώρους για τη βελτίωση της συνολικής εμπειρίας της παραμονής σε έναν τόπο.

Παρά το γεγονός ότι η έκθεση ήταν σχετικά σύντομη, οι στόχοι, η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της μελέτης ήταν σε θέση να παρατηρηθούν σε συγκρίσιμες ή διευρυμένες εκδόσεις σε μεγάλο αριθμό μεταγενέστερων μελετών ηχοτοπίου (Southworth 1969).

1.4 Ηχοτοπίο και Μουσική Οικολογία

Η μουσική οικολογία, επίσης γνωστή ως οικο-μουσικολογία, είναι ένα επιπλέον πεδίο της έρευνας του ηχοτοπίου που δίνει έμφαση στη μουσική ανάλυση. Σύμφωνα με τον Harley (1996), η μουσική οικολογία είναι η μελέτη της μουσικής σε σχέση με τα ακουστικά στοιχεία του ηχοτοπίου, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος, ανεξάρτητα από το αν αυτές οι άλλες ηχητικές πτυχές είναι φυσικές, ανθρωπολογικές ή ηλεκτρομηχανικές.

Με την ίδρυση της Environmental, Social and Governance (ESG) από την Αμερικανική Μουσικολογική Εταιρεία (AMS) το 2007 και αργότερα της Ομάδας Ειδικού Ενδιαφέροντος Οικομουσικολογίας (ESIG) από την Εταιρεία Εθνομουσικολογίας (SEM) το 2011, ο όρος οικομουσικολογία έχει κερδίσει δημοτικότητα μεταξύ των ακαδημαϊκών που μελετούν τη μουσική.

Ο Allen, πρόεδρος της ESG, έδωσε τον ακόλουθο ορισμό για την οικομουσικολογία, *"πώς η τέχνη αντανακλά, σχετίζεται ή βασίζεται στη φύση"* (2011 391) και *"μια κοινωνικά εμπλεκόμενη μουσικολογία που επιδιώκει να κατανοήσει όχι μόνο τη μουσική, τους μουσικούς ή/και τις μουσικές κοινότητες, αλλά και τις διασυνδέσεις τους στον κόσμο, τόσο τον φυσικό όσο και τον κατασκευασμένο"* (2011 393). Προτίμησε τον όρο *"οικοκριτική μουσικολογία"* από τον πιο συνηθισμένο όρο *"οικολογική μουσικολογία"*, ο οποίος αναφέρεται στη διερεύνηση των υποπεδίων της μουσικής κουλτούρας από την οπτική γωνία των ανθρώπινων αλληλεπιδράσεων με τον φυσικό κόσμο (2011 393).

Η συζήτηση θα επικεντρωθεί σε θέματα όπως η σύνδεση μεταξύ μουσικής, πολιτισμού και φυσικού κόσμου, η αλληλεπίδραση μεταξύ μουσικής, τόπου και κοινωνίας, η επίδραση του περιβάλλοντος στη μουσική δημιουργία και η βιωσιμότητα της μουσικής βιομηχανίας (Allen 2011 και Pedelty 2012).

Μια ομάδα ιθαγενών στη Μαλαισία αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης που διεξήχθη από τον Rudge (2019), ο οποίος διαπίστωσε ότι τα μέλη της εν λόγω κοινωνίας αναπαρήγαγαν μουσικά τους ήχους των πουλιών που υπήρχαν στο περιβάλλον διαβίωσής τους.

Επιπλέον, μια μελέτη που διεξήχθη από τον Chieng (2019) παρείχε μια εξήγηση της κοινωνικό-πολιτισμικής σημασίας της παγκόσμιας μουσικής, όταν αυτή εκτελέστηκε σε ένα διεθνές φεστιβάλ, σε σχέση με τη χρονική περίοδο και τον τόπο της εμπειρίας του ηχοτοπίου.

Μια κοντινή έννοια που θα αποτελούσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναφοράς είναι η "οικολογία του ηχοτοπίου", η οποία αναφέρεται στη μελέτη των σχέσεων που υπάρχουν μεταξύ των ήχων και των τοπίων, ειδικά όσον αφορά τους τρόπους με τους οποίους οι ήχοι αντανακλούν το οικοσύστημα και τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε μια συγκεκριμένη φυσική και χωρική κατάσταση (Pijanowski 2011).

Πρόσφατες προσπάθειες έχουν γίνει για την παρακολούθηση του ηχοτοπίου με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης, η οποία έχει αποτελέσει αντικείμενο ορισμένων πειραματικών ερευνών (Green και Murphy 2020). Το έργο SAFE (Stability of Altered Forest Environment), Acoustics Project στη Sabah της Μαλαισίας χρησιμοποιεί μηχανική μάθηση για την παρακολούθηση της υγείας του οικοσυστήματος.

1.5 Οι Ψυχοφυσιολογικές Επιπτώσεις του Ηχοτοπίου.

Ο ήχος έχει την ικανότητα να προκαλεί σημαντικές αντιδράσεις στον άνθρωπο, οι οποίες με τη σειρά τους διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλοεπιδρούν και κατανοούν τις καταστάσεις στις οποίες ζουν καθημερινά. Αρκετές είναι οι έρευνες που δείχνουν πώς ο ήχος επηρεάζει τη δραστηριότητα και τη λειτουργικότητα του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος (ΚΝΣ) και του Περιφερικού Νευρικού Συστήματος (ΠΝΣ) ενός ατόμου σε απόκριση σε διαφορετικούς τύπους ήχων, όπως η μουσική, οι φυσικοί ήχοι και οι αστικοί ήχοι, γνωστοί και ως ανθρωπογενείς, κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου.

Ένα ηχητικό σήμα είναι μια αλλαγή στο εξωτερικό μας περιβάλλον που μπορεί να προκαλέσει μια ακολουθία ασυνείδητων αντιδράσεων, διαταράσσοντας έτσι την 'ηρεμία' μας. Αυτό αποτελεί τον γνώμονα για όσους μελετούν τις φυσιολογικές επιδράσεις του ήχου δηλαδή η κατάσταση ισορροπίας. Το Συμπαθητικό Νευρικό Σύστημα (SNS) είναι υπεύθυνο για τη ρύθμιση αυτών των αντιδράσεων, οι οποίες είναι αυτόματες και ίδιες σε όλους τους ανθρώπους όταν αντιμετωπίζουν απρόοπτες καταστάσεις. Από την άλλη πλευρά, το Παρασυμπαθητικό Νευρικό Σύστημα (PSNS), το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διατήρηση της ισορροπίας, λειτουργεί συνεχώς. Είναι γνωστό ότι τόσο το Συμπαθητικό Νευρικό Σύστημα όσο και το Περιφερικό Συμπαθητικό Νευρικό Σύστημα αποτελούν συστατικά του Αυτόνομου Νευρικού Συστήματος (ΑΝΣ), το οποίο αποτελεί από μόνο του τμήμα του Περιφερικού Νευρικού Συστήματος (ΠΝΣ). Στο επίπεδο των νευρώνων, φαίνεται ότι υπάρχουν διακριτές διαδρομές που μεταφέρουν ακουστικά σήματα και εγκεφαλικές περιοχές που συντονίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο εγκέφαλος αντιδρά στις ακουστικές εισροές. Αυτές οι διαδρομές και οι περιοχές είναι

υπεύθυνες για την ακοή. Έχει αποδειχθεί ότι το ανοδικό ακουστικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει τον κοχλία και τον ακουστικό φλοιό, ανταποκρίνεται στις φυσικές ή ακουστικές ιδιότητες του ήχου.

Η αντίληψη του ακουστικού περιβάλλοντος από τον άνθρωπο είναι αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό όταν μιλάμε για το ηχοτόπιο. Το ηχοτόπιο μπορεί να είναι το αποτέλεσμα ενός μεμονωμένου ήχου ή ενός συνδυασμού ήχων που αναδύονται από ένα ενδιαφέρον περιβάλλον (τοπίο). Ο R. Murray Schafer, φυσιολάτρης και συνθέτης από τον Καναδά, ήταν σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνος για την πρωτοποριακή εργασία που έγινε για την προώθηση των μελετών στον τομέα αυτό. Είχε αναδείξει τη φράση "αστική οικολογία" από το πρωτοποριακό έργο του Michael Southworth, έναν πολεοδόμο. Μετά τον Schafer, υπήρξαν πολλές άλλες προσπάθειες ταξινόμησης των ηχοτοπίων χρησιμοποιώντας πολλές παραμέτρους. Σύμφωνα όμως με τον Schafer, οι σημαντικότερες πτυχές ενός ηχοτοπίου είναι οι βασικοί ήχοι και τα ηχητικά σήματα.

Ο Bernie Krause, ταξινόμησε τα είδη των ηχοτοπίων με βάση ένα από τους τρία βασικά χαρακτηριστικά που καθορίζονται τα ηχοτοπία, δηλαδή από την προέλευση του ήχου. Σύμφωνα με την ταξινόμησή του, ο όρος "ηχοτόπιο" αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα ήχων. Οι ήχοι αυτοί περιλαμβάνουν φυσικούς ήχους που σχετίζονται με ανόργανες πτυχές της φύσης, όπως οι καταρράκτες, οργανικές αλλά μη ανθρώπινες πηγές, όπως οι συνουσιαστικές φωνές των ζώων, και όλους τους περιβαλλοντικούς ήχους που παράγονται από ανθρώπινες πηγές, όπως οι ανθρώπινες φωνές ή οι ήχοι που σχετίζονται με την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ των ανθρώπων και των ηχοτοπίων στα οποία ζουν. Οι άνθρωποι και η συμπεριφορά τους έχουν άμεσο αντίκτυπο στο ηχοτόπιο στο οποίο ζουν, και με τη σειρά τους, οι άνθρωποι και η συμπεριφορά τους επηρεάζονται από το ηχοτόπιο στο οποίο ζουν. Ως εκ τούτου, αρκετές επιστημονικές ομάδες στους τομείς των νευροεπιστημών και της ψυχολογίας έχουν αρχίσει να δίνουν μεγάλη προσοχή στην καθημερινή μας έκθεση σε συγκεκριμένους ήχους και στον αντίκτυπο που έχουν αυτοί οι ήχοι στην ψυχική και σωματική υγεία των ατόμων. Οι ερευνητές στους τομείς της ακουστικής, της περιβαλλοντικής ψυχολογίας και της ακουστικής νευροεπιστήμης εξηγούν την επιζήμια επίδραση που μπορεί να έχει ο θόρυβος ή οι κακοί θόρυβοι στην ευημερία, σε μια προσπάθεια να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής στις σύγχρονες κοινωνίες. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι οι θετικά βιωμένοι ήχοι, όπως για παράδειγμα οι ήχοι της φύσης, συνδέονται με υψηλή ποιότητα ζωής καθώς και με βελτιωμένη ψυχολογική και σωματική υγεία.

Η Θεωρία Αποκατάστασης της Προσοχής (ART) υποστηρίζει ότι η επίδραση της φύσης (π.χ. η έκθεση σε φυσικούς θορύβους όπως οι καταρράκτες) στους ανθρώπους έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της γνωστικής απόδοσης καθώς και την αποκατάσταση από τις αρνητικές επιπτώσεις του στρες. Όχι μόνο έχει αποδειχθεί ότι η παραμονή στη φύση έχει

ευεργετικές επιδράσεις στο νευρικό σύστημα των ανθρώπων, αλλά έχει επίσης αποδειχθεί ότι οι άνθρωποι έχουν μια έμφυτη τάση να αναζητούν συνδέσεις με τη φύση.

Σε διάφορα επιμέρους πεδία που σχετίζονται με την ακουστική, ο όρος "θόρυβος" αναφέρεται ιδιαίτερα σε κάθε ήχο που δεν είναι επιθυμητός. Ωστόσο, στις έρευνες που εξετάστηκαν στη παρούσα εργασία, ο όρος χρησιμοποιήθηκε με ποικίλους διαφορετικούς τρόπους και μερικές φορές ακόμη και θετικά. Επιπλέον, η αντίληψη του ακουστικού περιβάλλοντος σε σχέση με τον χώρο είναι αυτό που εννοούμε όταν μιλάμε για το "ηχοτοπίο". Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, οι όροι "θόρυβος" και "ηχοτοπίο" θα χρησιμοποιούνται μόνο για να αναφέρονται στους ορισμούς που δόθηκαν παραπάνω, προκειμένου τόσο να διατηρηθεί η συνοχή εντός του πεδίου όσο και να διευκολυνθεί η σαφής κατανόηση.

Παρά τον αυξανόμενο όγκο πληροφοριών που δείχνουν ότι ο ήχος επηρεάζει το ανθρώπινο νευρολογικό σύστημα, οι περιφερειακές και κεντρικές διεργασίες που είναι υπεύθυνες για την πρόκλησή του δεν είναι ακόμη πλήρως γνωστές.

Στο τομέα της μελέτης των ηχοτοπίων, η φυσιολογική και η ψυχολογική προσέγγιση είναι σαν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος- είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους και έχουν την ίδια βαρύτητα.

Στην έρευνα για το ηχοτοπίο, η ψυχολογική προσέγγιση ακολουθεί μια πιο επαγωγική προσέγγιση στην επιδίωξή της για την αναπαράσταση του ακουστικού περιβάλλοντος με βάση τα πρότυπα της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η τεχνική αυτή δανείζεται από άλλες ερευνητικές μεθοδολογίες. Αυτό το επιτυγχάνει μεταφράζοντας τους υποκείμενους μηχανισμούς σε εμφανείς εκδηλώσεις συμπεριφοράς, οι οποίες προκαλούνται ως αποτέλεσμα της αντίληψης του ακουστικού περιβάλλοντος

Η φυσιολογική μέθοδος αναλύει την επίδραση του ακουστικού περιβάλλοντος στον άνθρωπο, εξετάζοντας τους θεμελιώδεις μηχανισμούς του κεντρικού νευρικού συστήματος (ΚΝΣ) και του περιφερικού νευρικού συστήματος (ΠΝΣ) και ακολουθώντας μια παραγωγική και συμπερασματική προσέγγιση. Η φυσιολογική μέθοδος προσδιορίζει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς ως απόκριση στον θόρυβο.

1.6 Συμπεράσματα Βιβλιογραφικής Επισκόπησης

Ένας αυξανόμενος όγκος ερευνών παρουσιάζει αναζωογονητικές αντιλήψεις και αποτελέσματα που σχετίζονται με την ακρόαση ήχων της φύσης, γεγονός που συνάδει

με ευρύτερα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι οπτικό-χωρικές εμπειρίες της φύσης μπορούν να ωφελήσουν την ψυχολογική ευημερία. (Hartig 2014).

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται σε αυτή την ανάλυση, τα ευχάριστα τοπία θεωρούνται συχνά ότι περιέχουν στοιχεία όπως ο άνεμος, το νερό και ο ήχος του κελαηδίσματος των πουλιών. Η ακοή αυτών των θορύβων μπορεί να βελτιώσει την αίσθηση του ατόμου σε περιβάλλοντα που επηρεάζονται με άλλο τρόπο από την εικονική πραγματικότητα, οδηγώντας σε πιο ευνοϊκές αξιολογήσεις αυτών των ηχοτοπίων. Είναι σύνηθες για τους ανθρώπους να περιγράφουν αυτούς τους ήχους ως ευχάριστους και ευεργετικούς, αν και οι διαφορετικοί τύποι φυσικών ήχων μπορούν να προκαλέσουν ποικίλες αντιδράσεις στους ακροατές ακόμη και αρνητικού τύπου.

Η παρούσα επισκόπηση έλαβε επίσης υπόψη της την προσοχή που έδωσαν οι βασικές θεωρίες για τα ηχοτοπία, όπως η ART (Karlan Karlan 1989) και η SRT στα ακουστικά ερεθίσματα (Ulrich 1983). Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι τα οπτικά παραδείγματα από τη φύση που λαμβάνονται υπόψη, κυριαρχούν στα κείμενα που δημοσιεύτηκαν αρχικά, στα οποία διευκρινίστηκαν αυτές οι θεωρίες.

Είναι προφανές ότι η έκθεση σε φυσικούς ήχους μπορεί να οδηγήσει σε κάποια μορφή ψυχικής ισορροπίας, είτε αυτή γίνεται υποκειμενικά αντιληπτή είτε μπορεί να μετρηθεί αντικειμενικά. Κατά συνέπεια, οι θεμελιώδεις θεωρίες θα πρέπει να εξελιχθούν ώστε να λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τους ακουστικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες με τον ίδιο τρόπο που λαμβάνουν υπόψη τους τις οπτικές ιδιότητες του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, μια τροποποιημένη θεωρία θα μπορούσε να περιέχει όχι μόνο την επιφανειακή υφή και το βάθος της σκηνής, όπως η SRT, αλλά και την ένταση και τη συχνότητα του ήχου.

Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία.

Η παρούσα εργασία εκπονείται παράλληλα με ένα βίντεο παρατήρησης- ντοκιμαντέρ, μέσα από το οποίο αντλούνται οι προσεγγίσεις για το θεματικό πλαίσιο που μας απασχολεί.

Σε όλη τη διάρκεια της εργασίας ακολουθείτε η μέθοδος της παρατήρησης, μέσω της οπτικής του βίντεο αλλά και της αναλυτικής προσέγγισης του κειμένου.

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται παρακάτω είναι απόσπασμα από Στεφανή Εύα, *Ντοκιμαντέρ: Παιχνίδι της Παρατήρησης 23*.

Σύμφωνα με στοιχεία από τις θεωρίες των Grierson, Nichols και Vaughan, θα παρουσιαστεί ένας ορισμός του ντοκιμαντέρ που βασίζεται κατά κύριο λόγο στην γνώμη της Εύα Στεφανή. Πρόκειται για ένα συνδυασμό τριών ορισμών και αποτελείται από τέσσερις προδιαγραφές απαραίτητες για να ορίσουν ένα βίντεο ως ντοκιμαντέρ. Ντοκιμαντέρ λοιπόν είναι μια σύνθεση που:

- είναι κινηματογράφος
- εμπνέεται και δανείζεται άμεσα από την πραγματικότητα
- παράγει τη δική του ιδιαίτερη ερμηνεία της πραγματικότητας
- διαδραματίζεται ενεργητικά με τους θεατές του.

Η πρώτη παράμετρος θέτει το ντοκιμαντέρ στον χώρο της τέχνης. Το ντοκιμαντέρ είναι ένα καλλιτεχνικό κινηματογραφικό έργο. Σύμφωνα με τον ορισμό του Grierson όσον αφορά τη 'δημιουργική επεξεργασία της πραγματικότητας', τοποθετεί το ντοκιμαντέρ στο χώρο της δημιουργικότητας. Σύμφωνα με αυτό, το ντοκιμαντέρ δεν είναι ένα δημοσιογραφικό αντικείμενο, όπως συχνά παρουσιάζεται, αλλά πάνω από όλα ένα καλλιτεχνικό γεγονός.

Σύμφωνα με τη δεύτερη παράμετρο το ντοκιμαντέρ εμπνέεται και δανείζεται άμεσα από την πραγματικότητα. Είναι ένα είδος το οποίο αλληλοεπιδρά με την πραγματική ζωή και αποτελεί μέρος αυτής, όπως άλλωστε συμβαίνει και με τις υπόλοιπες τέχνες. Ωστόσο το ντοκιμαντέρ έχει ως σημείο εκκίνησης την εμπειρική πραγματικότητα, για παράδειγμα μία ταινία μπορεί να εστιάζει σε ένα κεφάλαιο ιστορίας, περιστατικού ή και σε ένα αντικείμενο ή προσωπικότητα.

Η τρίτη συνθήκη εμπνέεται από τον Nichols. Ο ίδιος πίστευε ότι το είδος του ντοκιμαντέρ όχι μόνο παρουσιάζει και εμπνέεται από τη πραγματικότητα, αλλά την υπερβαίνει. Με άλλα λόγια τη μετουσιώνει κάνοντας την αποκαλυπτική και εκστατική όπως λέει και ο Werner Herzog. Εξαίρεση σε αυτό στέκονται οι μυθοπλαστικές ταινίες, που υπάρχουν ως απλά κινηματογραφικά έργα.

Τέλος σύμφωνα με την τέταρτη παράμετρο, το ντοκιμαντέρ οφείλει να αλληλοεπιδρά με τους θεατές του. Η διάσταση αυτή εμπνέεται από τον Vaughan και την ιδιαίτερη προσοχή που δίνει στο διάλογο μεταξύ του θεατή και του έργου. Η παρακολούθηση ενός ντοκιμαντέρ διαφέρει σημαντικά από μια ακαδημαϊκή διάλεξη ή μια ανάγνωση δημοσιογραφικού άρθρου. Το ντοκιμαντέρ προσφέρει χώρο και εικόνα στον θεατή

προκειμένου να ερμηνεύσει με το δικό του τρόπο την αλήθεια και να κριτικάρει με υποκειμενικό τρόπο τη πραγματικότητα.

2.1 Διαδικασία εκτέλεσης της εργασίας

Ως αρχικό στάδιο της έρευνας, πραγματοποιήθηκε η μέθοδος του σχεδιασμού των τοποθεσιών που θα αποτελούσαν τα αντικείμενα παρατήρησης του ατόμου. Ύστερα η επίσκεψη σε κάθε μέρος ξεχωριστά και σε διαφορετικές ώρες αλλά και μέρες κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού προκειμένου να υπάρχει ποικιλία σε όλα τα στάδια παρατήρησης. Για παράδειγμα, μία επίσκεψη για βιντεοσκόπηση ακολουθούσε την εξής διαδικασία. Αρχικά ο εντοπισμός ενός σημείου, στο κάθε μέρος, με πολύ κόσμο προκειμένου να υπάρχουν διαφορετικές και ποικίλες αλληλεπιδράσεις από όσα περισσότερα άτομα βρισκόταν στο χώρο . Επίσης, το στήσιμο του πλάνου ώστε να είναι άρτιο και να είναι κατανοητό κάθε στοιχείο του όπως τα άτομα, η φύση, οι ήχοι, το τοπίο και ο χρόνος. Τέλος η λήψη η οποία βασίζεται αποκλειστικά στην παρατήρηση με καμία σκηνοθετική ή άλλου είδους παρέμβαση. Μετά την συλλογή των λήψεων ακολούθησε η διαδικασία σύνθεσης ενός βίντεο και το γραπτό μέρος της εργασίας ύστερα από βιβλιογραφική μελέτη και έρευνα ώστε να παρθούν αποτελέσματα τα οποία βοήθησαν στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

2.2 Το χρονικό της βιντεοσκόπησης

Προκειμένου να διερευνηθούν και να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα πραγματοποιήθηκε η μέθοδος της παρατήρησης μέσω της βιντεοσκόπησης-ντοκιμαντέρ. Η συγκεκριμένη μέθοδος θεωρήθηκε καταλληλότερη προκειμένου να παρατηρηθεί και να καταγραφεί το κάθε ηχοτοπίο και ύστερα να υπάρξει σχολιασμός και ανάλυση των στοιχείων.

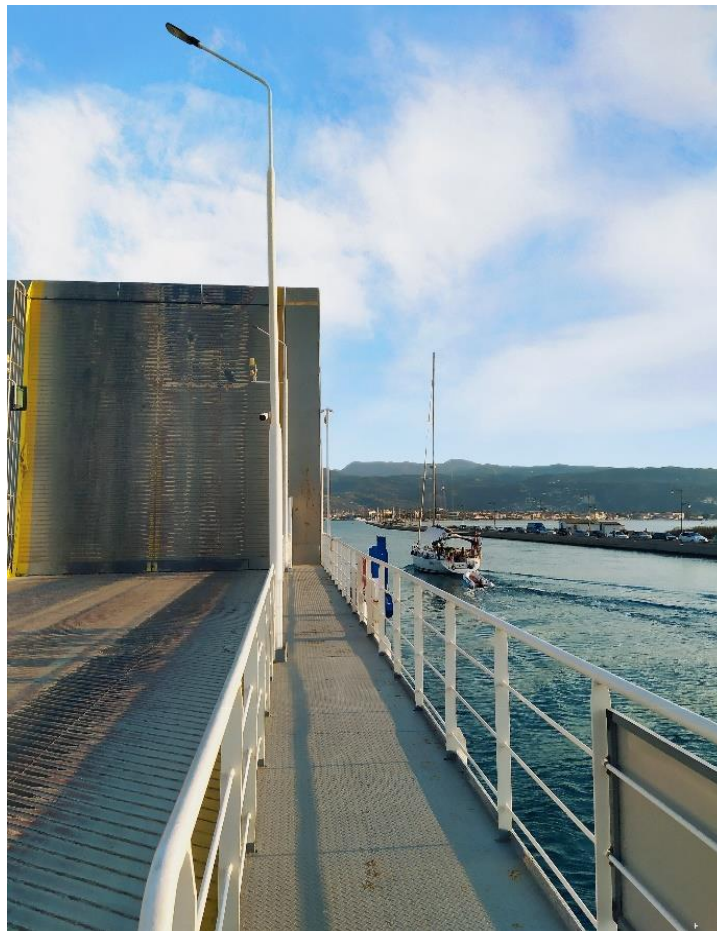
Η βιντεοσκόπηση διαδραματίστηκε μεταξύ των μηνών Ιουλίου- Οκτωβρίου. Οι ώρες βιντεοληψίας ήταν διαφορετικές ώστε να υπάρχει ποικιλία, μέτρο σύγκρισης και διαφοροποίηση μεταξύ του κόσμου και των αλληλεπιδράσεων του. Οι συμμετέχοντες του βίντεο είναι πολλοί, διαφόρων ηλικιών, φύλων και πολιτισμών.

Για τους σκοπούς του βίντεο, επιλέχθηκαν συγκεκριμένα σημεία στο νησί. Πιο συγκεκριμένα, τοποθεσίες με μεγαλύτερη προσέγγιση στο τουριστικό και μη κομμάτι ανθρώπων. Παρακάτω θα δούμε αναλυτικά το κάθε μέρος που έλαβε τόπο το βίντεο, που βρίσκεται, πότε έγινε η λήψη και γιατί.

Ας ξεκινήσουμε με το πρώτο μέρος το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι άλλο από την είσοδο στο νησί της Λευκάδας μέσω της πλωτής γέφυρας 'Αγία Μαύρα'. Η μοναδική πλωτή γέφυρα στην Ελλάδα συνδέει το νησί με την υπόλοιπη χώρα, χωρίς να χρειάζεται ακτοπλοϊκή γραμμή. Αυτό αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό για το νησί αφού παρέχει γρήγορη και εύκολη πρόσβαση στο τόπο όχι μόνο οδικώς αλλά όπως παρατηρούμε και στο βίντεο και ακτοπλοϊκώς.

Κατά τη διάρκεια του βίντεο φαίνεται η οδική κίνηση πάνω στη γέφυρα προς την απογευματινή ώρα της ημέρας. Τα αυτοκίνητα κινούνται είτε αργά είτε γρήγορα παράγοντας τον θόρυβο που θυμίζει αστικό κέντρο. Ωστόσο μια ηχητική επέμβαση έρχεται να καλύψει τον θόρυβο αυτό, η οποία σημαίνει την ακινησία των αυτοκινήτων για να ανοίξει η γέφυρα και να περάσουν τα караβάκια που θέλουν να μπουν στο νησί. Παρακολουθώντας το άνοιγμα της γέφυρας ο κόσμος φαίνεται να ενθουσιάζεται και να κοιτά ή να φωτογραφίζει το θέαμα της ανοιχτής γέφυρας. Κλείνοντας η γέφυρα συνδέει και πάλι το οδικό δίκτυο επαναφέροντας τον ανθρωπογενή θόρυβο των αυτοκινήτων.

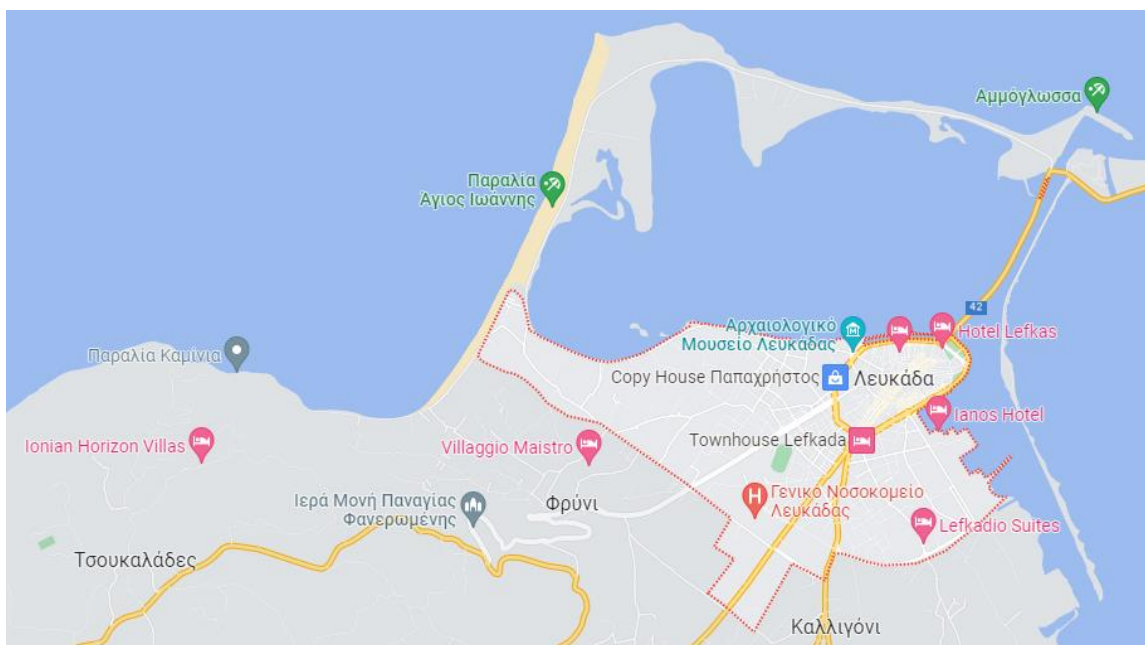
Η επιλογή του σημείου είναι καθαρά συμβολική ώστε με την είσοδο στο νησί, να γίνει είσοδος και στο βίντεο της παρούσας εργασίας με συνοδεία ήχων και τοπίου.

*Εικόνα 1: Η γέφυρα
Μαύρας' ανοιχτή.*

της 'Αγίας

Αμέσως μετά την είσοδο στο νησί, η βιντεοσκόπηση θα λάβει τόπο στο κέντρο του νησιού. Η κεντρική αγορά, η ξύλινη γέφυρα και ο πόντες είναι κάποια από τα σημεία που κέρδισαν το ενδιαφέρον της εργασίας.

Εικόνα 2: Χάρτης του κέντρου της Λευκάδας.

Άξιο αναφοράς είναι το Φεστιβάλ Φολκλόρ το οποίο παρουσιάζεται στο πρώτο πλάνο από τη κεντρική αγορά του νησιού. Είναι το μοναδικό ελληνικό φεστιβάλ στο οποίο συμμετέχουν συγκροτήματα από τις σοσιαλιστικές χώρες. Ολόκληρη η Λευκάδα συγκεντρώνεται στην πλακόστρωτη κεντρική πλατεία για να βλέπει χορούς και να ακούει τραγούδια. Ήταν ένα ενδιαφέρον δρώμενο προκειμένου να υπάρχει μουσική χωρίς προσχεδιασμό και ταυτόχρονα ένα ηχοτοπίο που θα μαρτυρούσε τις αλληλεπιδράσεις των ατόμων με την εικόνα αλλά και με τους διαφορετικούς ήχους και μουσικές από όλο το κόσμο. Το πλάνο που επιλέχθηκε να παρατηρηθεί, είναι στη μέση του κεντρικού πεζοδρομίου της Λευκάδας και το χορευτικό δρώμενο που λαμβάνει τόπο είναι ένα παραδοσιακό χορευτικό του νησιού. Η σημασία του είναι κομβική διότι η παρούσα εργασία διεκπεραιώνεται στο νησί της Λευκάδας και άρα θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον να φανεί η αντίδραση του κόσμου σε τοπικούς ήχους. Συν της άλλης στοιχεία που χαρακτηρίζουν το νησί γίνονται εμφανώς διακριτά σε όλα τα σημεία του βίντεο και στις λήψεις που θα αναφερθούν παρακάτω. Συνεχίζοντας, λοιπόν, στο σημείο αυτό διαπιστώνεται ο ενθουσιασμός και η χαρά των ανθρώπων που το παρακολουθούν ακούγοντας και βλέποντας κάτι νέο. Επιπρόσθετα παρατηρείται και κόσμος που είναι από το νησί της Λευκάδας όπως οι καταστηματάρχες που κάθονται από την αριστερή κάτω μεριά του βίντεο, οι οποίοι παρακολουθούν το φεστιβάλ με ενθουσιασμό.

Εικόνα 3: Στιγμιότυπο από το Φεστιβάλ Φολκλόρ Αύγουστος 2022.

Στη συνέχεια στο βίντεο- ντοκιμαντέρ τα δυο επόμενα σημεία είναι η ξύλινη γέφυρα και ο λεγόμενος ως πόντες. Πόντες (πο-ν-τες) είναι ιταλική λέξη κι σημαίνει γέφυρα ή την περιοχή κοντά σε γέφυρα, παραλιακά. Με την δεύτερη εκδοχή χρησιμοποιείται στη παρούσα εργασία και είναι το απόσπασμα που προβάλλεται με τον κόσμο να παρατηρεί το ηλιοβασίλεμα στην καρδιά του καλοκαιριού.

Εικόνα 4: Στιγμιότυπο από τη ξύλινη γέφυρα

Ο ήλιος είναι μεγαλύτερος από τις υπόλοιπες εποχές του χρόνου προς τη δύση του εξαιτίας του θερινού ηλιοστασίου, γεγονός που ελκύει όλο και περισσότερο το κόσμο να το παρακολουθήσει. Το τοπίο που δημιουργείται σε συνδυασμό με τον ήχο της θάλασσας γίνεται αφορμή για φωτογραφίες, βίντεο, βόλτες, σκέψεις και συζητήσεις. Όπως παρατηρείται και στο πλάνο πληθώρα κόσμου παρακολουθεί τη δύση του ηλίου με μεγάλο ενθουσιασμό και αφοσίωση. Η θέληση του ατόμου να αποτυπώσει τη συγκεκριμένη στιγμή σε μια φωτογραφία δηλώνει το ενδιαφέρον προς το θέαμα, ανάγκη για μελλοντική χρήση του υλικού ως μέσω όμορφης και σημαντικής στιγμής και τέλος επανάληψη της παρακολούθησης του μέσα από την εικόνα ή το βίντεο προκειμένου να ξανά θυμηθεί το συναίσθημα που του προκλήθηκε. Το βίντεο τελειώνει με την ολική δύση του ηλίου και τον κόσμο να αποχωρεί και να λιγοστεύει αφού το τέλος της μέρας έχει φθάσει και ξεκινάει πλέον η νύχτα και το σκοτάδι.

Όπως προαναφέρθηκε μετά την ολοκλήρωση του ηλιοβασιλέματος, ο κόσμος αποχωρεί, χάνοντας ένα μέρος του ενδιαφέροντος. Παρόμοια κατάσταση επικρατεί και με τον ακριβώς επόμενο σημείο το οποίο διαδραματίζεται πάνω στη ξύλινη γέφυρα του νησιού, ένα κομβικό ηχοτοπίο αφού αποτελεί τουριστικό θέρετρο για το νησί. Άτομα περπατάνε, σταματάνε, φωτογραφίζουν έχουν μια ηρεμία και αγωνία ταυτόχρονα ώστε να καταφέρουν να δουν ή να αποθανατίσουν το τοπίο.

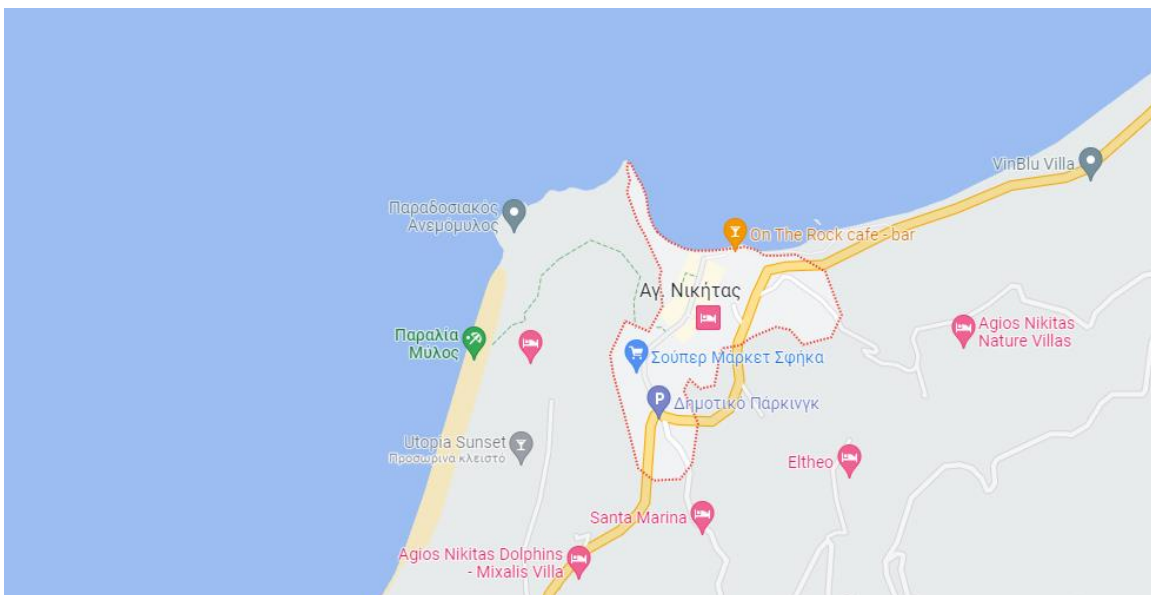
Αυτό φαίνεται και από τον κύριο που σταματά ακριβώς μπροστά από την κάμερα βιντεοσκόπησης, αψηφώντας το άτομο που έκανε μια εργασία ή οτιδήποτε άλλο πίσω του, προκειμένου να απολαύσει το θέαμα και να δημιουργήσει στιγμιότυπα. Στη τοποθεσία αυτή κυριαρχούν οι φωνές των ανθρώπων συγκριτικά με τους ήχους της φύσης του τοπίου, δικαιολογημένα αφού υπάρχει μεγάλος αριθμός ατόμων στο πλάνο αλλά και ευρύτερα στο νησί λόγω της θερινής και τουριστικής περιόδου.

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα δύο πλάνα στο τελευταίο πλάνο για την συγκεκριμένη τοποθεσία υπάρχει η απόλυτη ησυχία και ερημιά με μια μικρή λεπτομέρεια. Αυτή η διαφορά δεν είναι άλλη παρά μόνο ο κύριος που διαπερνά το τοπίο κάνοντας τη δική του "φασαρία" αλλά από την άλλη μεριά δημιουργεί μια αίσθηση μοναξιάς, ερημιάς αλλά και συναισθηματικής έλλειψης. Έλλειψης ανθρώπων, φωνών, φασαρίας, γέλιων και θαυμασμού. Όπως θα αναφερθεί παρακάτω η επιλογή δικών μας ατόμων κατά τη διάρκεια μιας αλληλεπίδρασης με ένα ηχοτοπίο είναι σημαντική. Ωστόσο υπάρχει μια χαοτική διαφορά ανάμεσα στη καλοκαιρινή και φθινοπωρινή περίοδο αφού το πλάνο αυτό έλαβε τόπο αρχές Οκτωβρίου.

Εικόνα 5: Στιγμιότυπο από το πόντε.

Συνεχίζοντας τη βιντεοσκόπηση με σκοπό τη παρατήρηση, ένα ακόμα αξιοθαύμαστο μέρος ήταν το χωριό Άγιος Νικήτας. Ο Άγιος Νικήτας βρίσκεται Δυτικά του νησιού και είναι ένα παραθαλάσσιο χωριό.

Εικόνα 6: Χάρτης του χωριού Άγιος Νικήτας

Στη συνέχεια του ντοκιμαντέρ, προβάλλονται πέντε πλάνα από το συγκεκριμένο παραθαλάσσιο χωριό. Ο χρόνος είναι διαφορετικός, ξεκινώντας από τα μέσα Ιουλίου, ύστερα Αύγουστο και τέλος Οκτώβρη. Ο λόγος που επιλέχθηκε να παρατηρηθεί από τρεις διαφορετικές οπτικές γωνίες και πέντε διαφορετικές χρονικές στιγμές είναι διότι αποτελεί τον πιο εύκολο προορισμό τόσο για τα άτομα του τουρισμού όσο και για τους ντόπιους, κάτι που θα αποτελούσε μεγαλύτερο ενδιαφέρον στη παρατήρηση του, λόγω των πολλών και διαφορετικών ανθρώπων, την οποία στοχεύει η παρούσα εργασία.

Αρχικά ο φακός στρέφεται προς τη καρδιά της θερινής περιόδου, δηλαδή τον Ιούλιο. Πλήθος ανθρώπων φαίνονται να κάνουν μπάνιο, χαλαρώνοντας και απολαμβάνοντας τη θάλασσα, το πράσινο και τον ήλιο με συνοδεία τους ήχους της φύσης. Η ηρεμία και η ψυχική ισορροπία είναι ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους. Ανεμελιά και παιδικότητα θα μπορούσε να είναι τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά που τους πλημμυρίζουν.

Μετά την εμφάνιση του COVID-19 η ελευθερία των ανθρώπων από ένα δεδομένο αγαθό πέρασε στην αντίπερα όχθη, δηλαδή να αποτελεί ένα ζητούμενο για την ανθρωπότητα. Ως αποτέλεσμα το άτομο να αναζητά ακόμα περισσότερο μια βόλτα στη φύση ή την εξοχή. Επιπρόσθετα το συναισθηματικό κομμάτι αποτέλεσε επίσης σημαντικό παράγοντα στο χρονικό του ιού. Με άλλα λόγια οι άνθρωποι έμαθαν να ζουν με καχυποψία και φόβο, δημιουργώντας έτσι μια αμυντική στάση απέναντι σε οτιδήποτε. Η επαναφορά στη πραγματικότητα ήταν δύσκολη και χρονοβόρα,

τόσο από θέμα σοκ όσο και φόβου για τον ιό. Σε αυτό βοήθησε σημαντικά η βόλτα σε όμορφα μέρη, κυρίως τροπικά και φύσης.

Ως γνωστό και κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το περπάτημα σε υπαίθριους χώρους και η βόλτα στη θάλασσα, και στις πόλεις και στην επαρχία, ήταν ελεύθερο διότι βοηθούσε σημαντικά στη ψυχосύνθεση και ψυχική κατάσταση και ισορροπία του ατόμου. Αυτό παρατηρείται και στα πλάνα της παρούσας εργασίας. Άτομα με χαμόγελο και εύθυμη διάθεση.

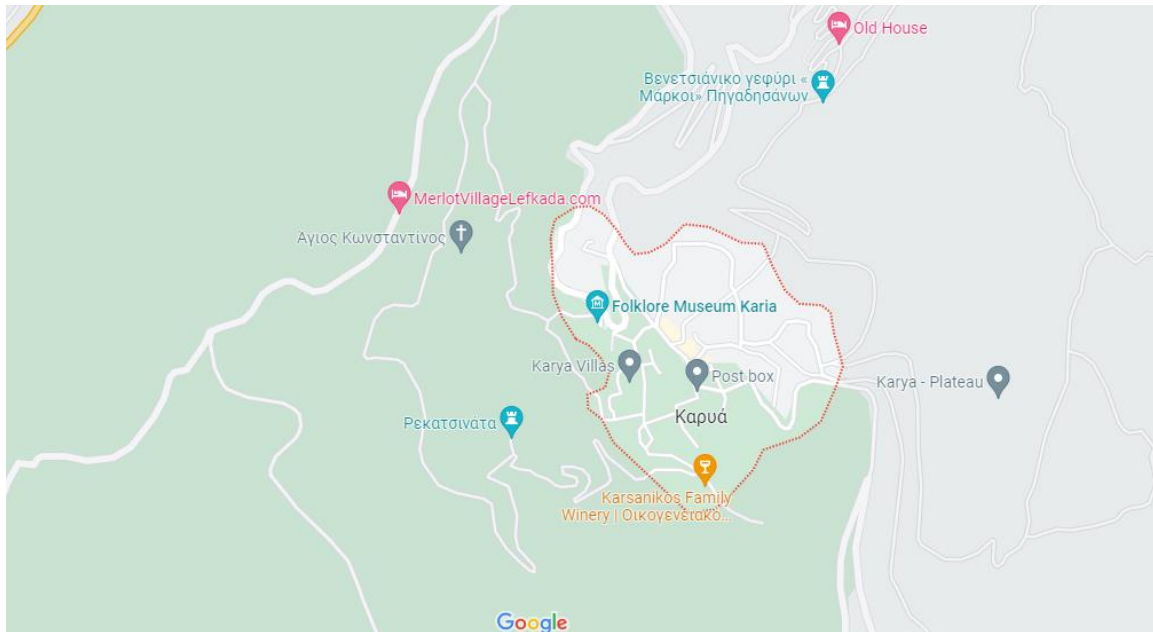
Στη συνέχεια του βίντεο, προβάλλεται η παραλία του χωριού από δύο διαφορετικές γωνίες την περίοδο του Αυγούστου. Ο κόσμος είναι πολύς αλλά η ηρεμία και η διάθεση είναι ιδιαίτερα θετικές. Το τοπίο ευνοεί ιδιαίτερα τα άτομα που διαδραματίζονται στο χώρο και η αλληλεπίδραση είναι εμφανώς καλή. Κλείνοντας την επίσκεψη στο χωριό το Αγίου Νικήτα με τα τελευταία 2 πλάνα του μήνα Οκτωβρίου. Στο πρώτο εμφανίζεται η άδεια πλέον παραλία λόγω της εισόδου του φθινοπώρου, που ακούγονται οι φυσικοί ήχοι της θάλασσας. Στο δεύτερο απόσπασμα παρατηρούνται δύο άτομα, τοπικής καταγωγής, που μένουν πίστα στην επίσκεψη τους στο χωριό, κοιτάζοντας την άδεια παραλία και ατενίζοντας το τοπίο και τους ήχους του. Η ηρεμία και η ευχαρίστηση διαγράφεται στα πρόσωπά τους.

Εικόνα 7: Παραλία Άγιου Νικήτα

Επόμενη στάση για λήψη ήταν το χωριό της Καρυάς. Η Καρυά είναι ορεινό χωριό της Λευκάδας και βρίσκεται πάνω στο όρος Ελάτη και έχει θέα ένα μικρό οροπέδιο. Είναι το πιο δημοφιλές χωριό στο νησί ιδιαίτερα για την παράδοση και τα έθιμά του.

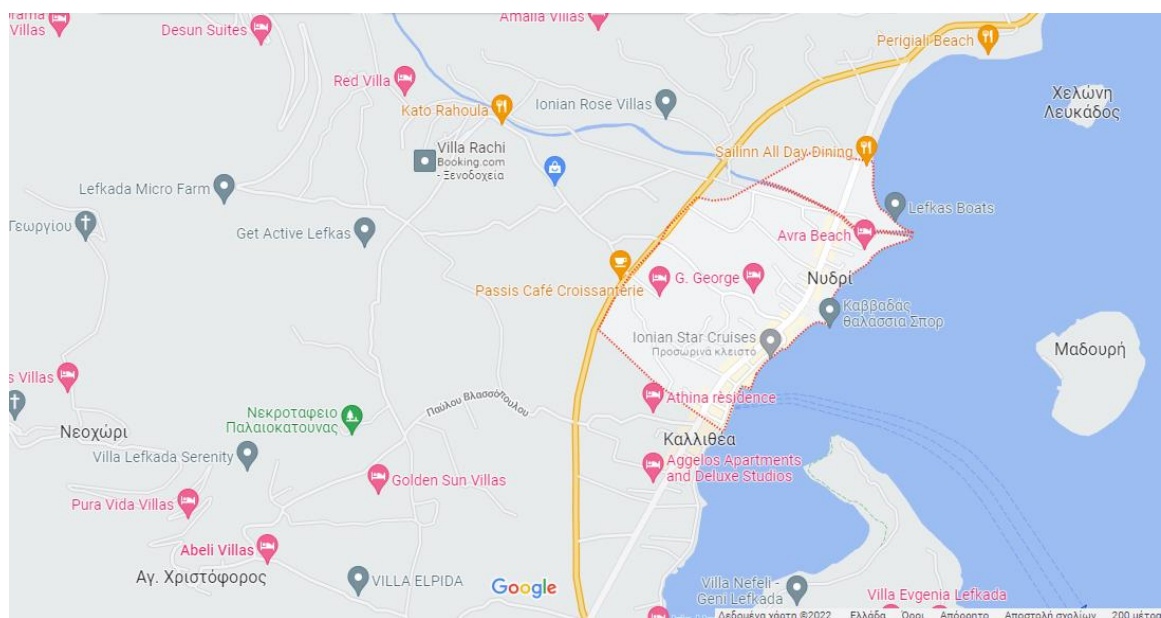

Εικόνα 8: Στιγμιότυπο χάρτη το χωριό τη Καρυάς.

Στη συγκεκριμένη λήψη επιλέχθηκε η πλατεία του χωριού ως μέρος μάζωσης, από τα πιο παλιά χρόνια είναι κοινώς γνωστό πως σε μικρά χωριά ή κοινότητες ως μέρος συναντήσεων ήταν οι πλατείες. Με γνώμονα αυτό έγινε και η επιλογή του σημείου.

Αν και αρχές Σεπτέμβρη, το χωριό έχει ήδη αδειάσει και ένα αεράκι ψύχρας το περικυκλώνει. Οι άνθρωποι κάθονται ήρεμα στις καρέκλες των καφέ και απολαμβάνουν το ορεινό τοπίο ακούγοντας τα φύλλα των πλατάνων. Η σύνθεση του ηχοτοπίου επιβάλλει πιο ζεστό ντύσιμο και οι ζακέτες κάνουν την πρώτη τους είσοδο. Άτομα περπατάνε και μετακινούνται με ήρεμο βήμα και όψη. Εκτός των άλλων το τοπίο και ο ήχος της φύσης, ωθεί με το δικό της τρόπο τα άτομα προς κοινωνικοποίηση και την συνομιλία μεταξύ τους δημιουργώντας ένα κλίμα οικείο. Οι άνθρωποι μπορούν να βιώσουν τελείως διαφορετικά την έξοδο τους στο χωριό από μία έξοδο στη πόλη με την κίνηση κι τον θόρυβο. Αυτό είναι και το μεγάλο πλεονέκτημα του νησιού της Λευκάδας, η επίδραση που έχει στα άτομα που την επισκέπτονται ή που μένουν είναι θετική όπως και η αλληλεπίδραση τους με το ηχοτοπίο.

Το επόμενο μέρος που ήταν αξιοθαύμαστο να παρατηρηθεί ήταν ακόμα ένα χωριό αυτή τη φορά νοτιοανατολικά του νησιού. Μεγάλο σε προσέλκυση ατόμων λόγω του λιμανιού του και των πλοίων που εκτελεί διαρκώς δρομολόγια προς κι από το νησί.

Εικόνα 9: Στιγμιότυπο χάρτη το Ναυρί.

Η πρώτη λήψη διαδραματίζεται στο λιμάνι του Νυδριού, μπροστά από το άγαλμα του Αριστοτέλη Ωνάση. Είναι 14 Σεπτεμβρίου, όταν ξεκίνησε η τοποθέτηση της κάμερας με το φακό στραμμένο προς το τοπίο που θα αποτελούσε το σημείο παρατήρησης όπως κάθε φορά. Μόλις σταθεροποιήθηκε το τρίποδο στο έδαφος, ξεκίνησε η παρατήρηση του σημείου κι των ατόμων που βρισκόταν εκεί. Από την αριστερή πλευρά του κάδρου βρίσκονται τα κρουαζιερόπλοια και τα καΐκια τουριστών και επισκεπτών, στο κέντρο το άγαλμα και στην δεξιά πλευρά παγκάκια, πράσινο και τα καταστήματα φαγητού και άλλα. Σε όλο το κάδρο υπάρχουν άτομα που είτε κάνουν βόλτα είτε εργάζονται όπως ο κύριος με το φυλλάδιο στα αριστερά στην αρχή του βίντεο, είτε περπατάνε. Στο τέλος παρατηρείτε έναν κύριο, ο οποίος εντυπωσιάζεται από το άγαλμα και φαίνεται να το αποτυπώνει και στη κάμερα του κινητού του. Ο εντυπωσιασμός είναι ένα συναίσθημα που κάνει συχνά την εμφάνιση του στα άτομα που παρατηρούνται κατά τη διάρκεια του ντοκιμαντέρ. Αυτό οφείλεται στον συνδυασμό ήχου και εικόνας, ως ένα πρωτότυπο τοπίο που κεντρίζει το ενδιαφέρον του ατόμου και του δημιουργεί όμορφα συναισθήματα, όπως ο ενθουσιασμός άρα και την ανάγκη για αποτύπωση και μελλοντική υπενθύμιση.

Το επόμενο σημείο που συνέχισε η λήψη του βίντεο, είναι η προέκταση του λιμανιού που αποτελείται από καταστήματα φαγητού με εξυπηρέτηση δίπλα στη θάλασσα και το πεζοδρόμιο που οδηγεί στην κεντρική αγορά του χωριού.

Βλέποντας το πλάνο, μια μαύρη γάτα στέκεται μπροστά από τα τραπέζια, κόσμος κάθεται να πάρει το γεύμα του, εργαζόμενοι να είναι σε επαγρύπνηση για εξυπηρέτηση και περαστικοί να κάνουν αμέριμνοι την απογευματινοί τους βόλτα. Από όλα τα παραπάνω διακρίνουμε δύο ομάδες ανθρώπων στο συγκεκριμένο πλάνο. Οι πρώτοι είναι εκείνοι που χαλαρώνουν μετά από δουλειά τρώγοντας κάπου έξω ή είναι για διακοπές που πάλι διανύουν μια ήρεμη και χαλαρή μέρα και η δεύτερη ομάδα ανθρώπων που αποτελείται από τους εργαζόμενους της θερινής περιόδου. Τα συναισθήματα που εκπέμπουν οι δυο ομάδες στο ίδιο ηχοτοπίο είναι διαφορετικά εφόσον η πρώτοι χαλαρώνουν και απολαμβάνουν το τοπίο και τους ήχους του, είτε τη δυνατή μουσική είτε τους φυσικούς ήχους π. χ των πουλιών ενώ η άλλη ομάδα διακατέχεται από άγχος και επαγρύπνηση λόγω των επαγγελματικών συνθηκών, παρατηρούνται δύο άτομα ντυμένα με ρούχα εργασίας εστίασης να είναι σε ετοιμότητα ενώ μιλάνε. Άρα η επιρροή που ασκεί το κάθε ηχοτοπίο διαφέρει ανάλογα με τις συνθήκες και φυσικά την κατάσταση που βρίσκεται το κάθε άτομο. Ωστόσο άξιο αναφοράς είναι ότι παρόλη την κατάσταση που βρίσκονται τα άτομα της δεύτερης ομάδας κυρίως, όσον αφορά τη διάθεσή τους και τα συναισθήματα άγχους κ. α, με το στοιχείο της φύσης και τη θέα του τοπίου σε συνδυασμό με τον ήχο βοηθούν σημαντικά στην ελάττωση ή και στο περιορισμό των αρνητικών συναισθημάτων.

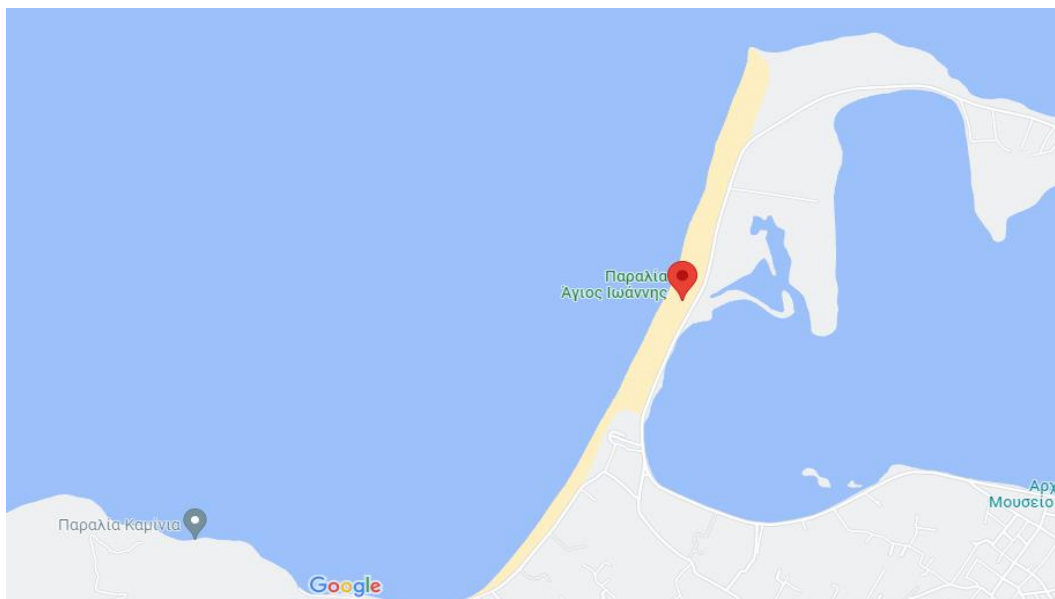

Εικόνα 10: Το Νυδρι από ψηλά.

Επόμενη και τελευταία στάση παρατήρησης της παρούσας εργασίας είναι η παραλία του Αη Γιάννη κοντά στη πόλη της Λευκάδας. Η συγκεκριμένη παραλία επιλέχθηκε διότι είναι η πιο κοντινή παραλία στο κέντρο και φυσικά το μέρος που μπορεί κάποιος να πάει για βόλτα, περπάτημα, τρέξιμο και μπάνιο. Επισκέπτεται εξίσου συχνά από ντόπιους κατοίκους και τουρίστες λόγω της μικρής απόστασης από τη πόλη.

Επίσης εκεί βρίσκεται και ο ναός του Αγίου Ιωάννη Αντζούση και στην προέκταση της παραλίας από την άλλη πλευρά του Αη Γιάννη συναντάμε τους Μύλους. Όπως διαπιστώνεται σχεδόν όλα τα μέρη που επιλέχθηκαν περιλαμβάνουν το υδάτινο στοιχείο.

Αυτό οφείλεται στην επιλογή του τόπου, το οποίο είναι νησί αρά περικυκλώνεται από θάλασσα αλλά και στην επιρροή που έχει το υγρό στοιχείο στο άτομο με βάση τις έρευνες που προαναφέρθηκαν.

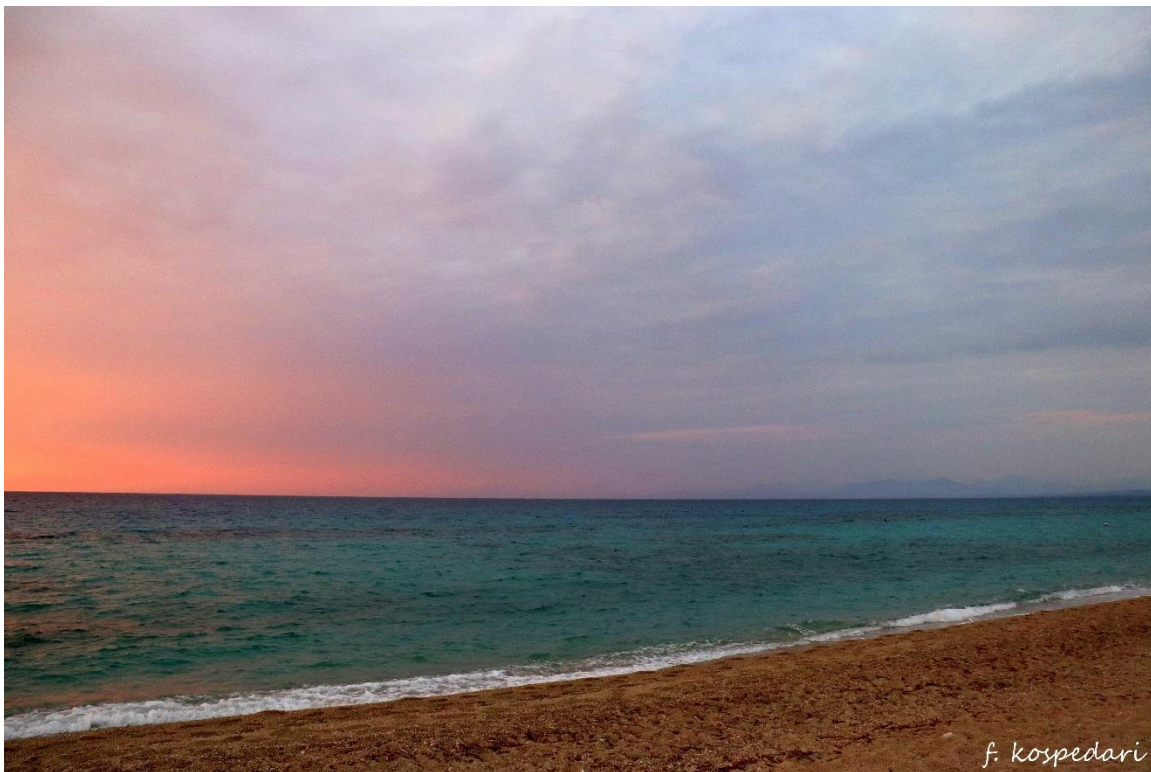
Εικόνα 11: Στιγμιότυπο χάρτη η παραλία του Αϊ Γιάννη.

Σε αυτό το σημείο επιλέχθηκαν κοντινές χρονικές στιγμές αλλά υπήρξε διαφορά στις ομάδες που παρατηρήθηκαν. Αρχικά στο πρώτο πλάνο υπάρχει ένα ζευγάρι που βλέποντας το ηλιοβασίλεμα και τα χρώματα μετά από τη δύση, το απολαμβάνει, ανέμελο και χαλαρό βγάζοντας φωτογραφίες και παίζοντας στη παραλία. Στον οριζοντα πλούσια χρώματα του δειλινού μαζί με τα σύννεφα και η θάλασσα ήρεμη παράγοντας φυσικούς ήχους του κύματος δημιουργώντας ένα ειδυλλιακό ηχοτοπίο κατάλληλο για χαλάρωση και βόλτα. Το συγκεκριμένο απόσπασμα λαμβάνει τόπο στις 17 Ιουλίου.

Στις 7 Αυγούστου, διαδραματίζεται η δεύτερη φάση παρατήρησης της παραλίας του Αη Γιάννη. Αυτή τη φορά επιλέχθηκε ένα ηχοτοπίο γεμάτο με κόσμο όλων των ηλικιών και φάσεων. Παρατηρείτε στην αριστερή άκρη του πλάνου μια παρέα ξαπλωμένη στη παραλία να χαλαρώνει μιλώντας μεταξύ τους, ύστερα δύο άτομα που παίζουν ρακέτες και ο ήχος του χτύπου από τη μπάλα ακούγονται έντονα στο τοπίο. Ένα άτομο στέκεται καθισμένο κοιτάζοντας τη θάλασσα, ένα ακόμα άτομο βρίσκεται ακριβώς από πίσω ξαπλωμένο και τέλος υπάρχει μια κοπέλα στη θάλασσα κάνοντας μπάνιο και κάποιοι άλλοι που μπαίνουν στο πλάνο στη πορεία του χρόνου.

Κυριαρχούν ήρεμα χρώματα κυρίως το μπλε του ουρανού και της θάλασσας ενώ ακούγονται έντονα οι φωνές των ανθρώπων που είτε βρίσκονται μπροστά από το φακό είτε είναι κάπου στο γύρω χώρο. Μέσα από τη παρατήρηση του συγκεκριμένου σημείου μπορεί να υποθέσει κάποιος ότι ένα μέρος ή ακόμα καλύτερα ένα ηχοτοπίο αξιοποιείτε διαφορετικά από το κάθε άτομο. Όπως φαίνεται από τα παραπάνω ενώ βρίσκονται

άτομα κοντά ηλικιακά δρουν διαφορετικά και αλληλοεπιδρούν διαφορετικά στο χώρο. Κάποιοι επιλέγουν να κοινωνικοποιηθούν όπως η παρέα ενώ κάποιοι άλλοι προτιμούν τη σωματική δραστηριότητα, τα άτομα που παίζουν ρακέτες ή τη χαλάρωση όπως η κοπέλα που κάθεται κοιτώντας τη θάλασσα, την κυρία που κάνει μπάνιο ή και το άτομο που είναι ξαπλωμένο. Μέσα από τη εξωτερική παρατήρηση μέσω βίντεο, δηλαδή παρακολούθηση με την κάμερα χωρίς άμεση επαφή με το αντικείμενο εστίασης, προσέχονται αντιδράσεις μετά αλλά και κατά τη διάρκεια της λήψης που μέσω μίας έρευνας με ερωτηματολόγιο δεν μπορούν να αναλυθούν εκ των υστέρων. Όπως επίσης δεν μπορεί κάποιος να εστιάσει σε όλο το κάδρο μόνο με μία φορά παρακολούθησης, χρειάζεται επανάληψη και εστίαση σε κάθε στοιχείο ξεχωριστά προκειμένου να υπάρξει μια πλήρη εικόνα αποτελεσμάτων αλλά και σωστών συμπερασμάτων προκειμένου να απαντηθούν τα αρχικά ερωτήματα.

Εικόνα 12: Εικόνα από τη παραλία του Αϊ Γιάννη.

Στη τρίτη και τελευταία φάση βιντεοσκόπησης του σημείου αυτού, επιλέγεται ένα άλλο σημείο στη παραλία, προς την αρχή της και ο χρόνος είναι 11 Σεπτεμβρίου. Ο καιρός είναι εμφανώς πιο μουντός και φθινοπωρινός και τα άτομα λιγότερα.

Όστόσο και εδώ παρατηρείται η άκρη της παραλίας με την ακτή της θάλασσας. Ένα ζευγάρι κάθεται και απολαμβάνει το τοπίο, ένα άλλο ζευγάρι περπατάει μέχρι που αποφασίζει να σταθεί και μια οικογένεια περπατάει κάνοντας τη βόλτα της.

Η γλώσσα του σώματος όλων μαρτυρά ηρεμία και χαλάρωση αλλά και μια ιδιαίτερη αλληλεπίδραση του ατόμου με το χώρο. Οι ήχοι είναι φυσικοί με ελάχιστες παρεμβολές του θορύβου και των ανθρωπογενών παραγόντων όπως γέλια, φωνές, ομιλίες κ.α.

Από αυτό το πλάνο διακρίνονται δύο κατηγορίες ή ομάδες ατόμων. Όχι όπως το προηγούμενο πλάνο που είχε ως κριτήριο την κατάσταση ζωής, αλλά αυτή τη φορά γνώμονας είναι η προσωπική ζωή κάθε ανθρώπου. Με άλλα λόγια η μία κατηγορία είναι η οικογένεια και η άλλη μια ελεύθερη ή επίσημη σχέση. Και στις δύο περιπτώσεις το ηχοτοπίο είναι η λύση ψυχικής ηρεμίας και αποκατάστασης από το άγχος της καθημερινότητας με αγαπημένα ή μη πρόσωπα. Η συμμετοχή του ατόμου σε ένα τέτοιο ηχοτοπίο με τους ανθρώπους που αγαπά και υπολογίζει είναι ακόμα πιο ευεργετικό από τη μοναχική επιλογή.

Κλείνοντας το βίντεο, ως τελευταία λήψη είναι η επανεμφάνιση της κεντρικής αγοράς με μια διαφορετική εστία παρατήρησης. Η παρούσα εργασία είναι το κλείσιμο ενός κύκλου σπουδών όχι οποιουδήποτε αντικειμένου αλλά της μουσικής. Μέσα από αυτό το κείμενο και το βίντεο ολοκληρώνεται και ο κύκλος σπουδών και μάθησης ενός τόσο μεγάλου και άπειρου γνώσεων αντικειμένου. Με αφορμή αυτό επιλέχθηκε ένα τοπίο με μουσική υπόκρουση πιάνου, συμβόλου και πυρήνα του αντικειμένου της μουσικής και ο κεντρικός πεζόδρομος. Αυτή τη φορά σημείο παρατήρησης δεν αποτελούν τόσο οι άνθρωποι που περπατάνε γύρω αλλά το άτομο που σταμάτησε να παρακολουθήσει με την κάμερα του έναν μουσικό και ο ίδιος ο μουσικός. Το πρώτο άτομο δεν είναι εμφανές στον φακό άλλα παρατηρεί με προσοχή τη μελωδία σκεπτόμενο και συγκινημένο με την θύμηση του αντικειμένου που σπούδασε και αγαπά. Ο μουσικός που παίζει πιάνο είναι ο δημιουργός του ηχοτοπίου που δημιουργήθηκε. Ωστόσο μπορεί για τους ανθρώπους που περπατάνε να είναι ένας μουσικός του δρόμου για κάποιους άλλους όμως, όπως οι μουσικοί, να είναι μια θύμηση ή πιο πολύ ένα άτομο άξιο θαυμασμού για το θάρρος του να παίζει δημόσια μουσική. Ένας άνθρωπος που αγαπά τη μουσική μπορεί να διευθύνει τα μεγαλύτερα σύνολα παγκοσμίως ως και να ψυχαγωγεί το κόσμο σε έναν πεζόδρομο ενός νησιού. Σε μια γενικότερη όμως εικόνα στο συγκεκριμένο πλάνο έχουμε τη μουσική συνοδεία του πιάνου αλλά και τις φωνές του κόσμου που περπατάει. Η μουσική είναι ελαφρώς μελαγχολική και το τοπίο σκοτεινό μετά τη δύση του ηλίου. Η ημερομηνία δεν είναι άλλη από τις 15 Αυγούστου.

2.3 Μέσα συλλογής των δεδομένων

Για να απαντηθούν τα ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της εργασίας η μεθοδολογία που επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί είναι το ντοκιμαντέρ. Ως γενικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι η παρατήρηση και η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την αλληλεπίδραση και επιρροή του ανθρώπου ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας ή κατάστασης με το ηχοτόπιο του νησιού της Λευκάδας. Όταν αναφερόμαστε στον όρο ντοκιμαντέρ εννοούμε το κινηματογραφικό είδος που αναφέρεται στην καταγραφή της πραγματικότητας. Επίσης σύμφωνα με τον Γ. Νικολακάκη ο κινηματογράφος εμφανίστηκε πρώτα ως ντοκιμαντέρ (Νικολακάκης Γ. 1998). Επιπρόσθετα η λέξη ντοκιμαντέρ προέρχεται από τη λέξη ντοκουμέντο που σημαίνει έγγραφο που χρησιμεύει ως αποδεικτικό στοιχείο, ως τεκμήριο. Έτσι λοιπόν το ντοκιμαντέρ κατά κάποιο τρόπο τεκμηριώνει την ύπαρξη του ανθρώπου και των δραστηριοτήτων του καθώς και των αντιδράσεων στην καθημερινότητα του. Ωστόσο στη παρούσα φάση κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι ακολούθησε η μέθοδος αυτή με εξ αποστάσεως παρατήρηση και όχι συμμετοχική. Με άλλα λόγια δεν υπήρξε επέμβαση με προσωπική γνωριμία ή οποιαδήποτε άλλη συμμετοχική παρεμβολή παρά μόνο εξ αποστάσεως παρατήρηση των ατόμων. Αυτή η τακτική επιλέχθηκε προκειμένου να μην υπάρξει 'σκηνοθετημένη' συμπεριφορά από τα άτομα που παρατηρήθηκαν εξαιτίας της κάμερας. Σκοπός της εργασίας ήταν η μέγιστη προσέγγιση του θέματος αντικειμενικά και χωρίς ουδεμία παρέμβαση.

Ως δεύτερο εργαλείο εστίασης ήταν τα μέρη που επιλέχθηκαν ως ηχοτοπία παρατήρησης. Όπως αναφέρθηκε και στις έρευνες για την κατανόηση του ηχοτοπίου, σημαντικό ρόλο είχε το στοιχείο του νερού. Με αυτό το χαρακτηριστικό ως πυξίδα δημιουργήθηκε και το ντοκιμαντέρ. Σε αυτό το σημείο πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η παρούσα έρευνα ασχολήθηκε με το φυσικό ηχοτόπιο, στο οποίο τα στοιχεία που κυριαρχούν είναι η γη, ο αέρας, το νερό και οτιδήποτε υπάρχει σε έναν υδροβιότοπο.

Μια ακόμα παράμετρος ήταν το σωστό και άρτιο εικονικά τοπίο. Σε ένα ηχοτόπιο η σημασία και του ήχου αλλά και της εικόνας είναι εξίσου σημαντική. Κάθε φορά που διαδραματιζόταν μία λήψη ιδιαίτερη προσοχή δινόταν στις γωνίες και στο άρτιο πορτραίτο προκειμένου να προσεγγιστεί όσο το δυνατόν καλύτερα η εικόνα της κάθε τοποθεσίας. Επίσης το φως που εισέρχεται στο φακό αποτέλεσε δύσκολο κομμάτι στην εκπόνηση του βίντεο διότι κάποιες φορές δεν ήταν δυνατή η φυσική αποτύπωση των χρωμάτων χωρίς επεξεργασία. Κάτι που δεν έγινε εφόσον το βίντεο εξ αρχής θα είχε τη λιγότερη δυνατή επεξεργασία. Επομένως κάποια πλάνα σύμφωνα με τις "αρχές της φωτογραφίας" είναι καμένα, εννοώντας το πολύ λευκό ή μαύρο φως στο πλάνο, είτε μη άρτια, δηλαδή χωρίς ολοκληρωμένο κάδρο ως προς τη τοποθεσία και τα αντικείμενα.

Στο τέλος όλα τα πλάνα περάστηκαν από τη κάμερα σε υπολογιστή με τη βοήθεια του οποίου έγινε το μοντάζ σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο, δηλαδή η δημιουργία ενός ενιαίου αρχείου με μία συγκεκριμένη σειρά λήψεων. Μετά την ολοκλήρωση του ξεκίνησε η παρατήρηση και η συγγραφή του παρόντος κειμένου προκειμένου να διεξαχθούν σωστά συμπεράσματα.

2.4 Δειγματοληψία

Ως δείγμα για την διεκπεραίωση της παρούσας εργασίας επιλέχθηκαν όλα τα άτομα ανεξαρτήτως φύλου, νοοτροπίας, εθνικότητας, ηλικίας κ. α λόγω του ότι πληθυσμός ενδιαφέροντος της παρούσας εργασίας δεν ήταν καθορισμένος, αλλά το κέντρο ενδιαφέροντος στρεφόταν στις διαφορετικές αλληλεπιδράσεις και επιρροές των ατόμων με το ηχοτόπιο. Το κεντρικό σημείο εστίασης αυτού του ντοκιμαντέρ ήταν ο ίδιος ο άνθρωπος. Αυτό σημαίνει ότι όσο περισσότερα άτομα, διαφορετικών χαρακτηριστικών, υπήρχαν για παρατήρηση τόσο πιο ποιοτικά αποτελέσματα θα είχε. Με άλλα λόγια για να αποδειχθεί ότι πράγματι τα ηχοτόπια στο νησί της Λευκάδας επηρεάζουν και επιδρούν με οποιοδήποτε τρόπο στο άτομο θα έπρεπε να υπάρχουν αρκετές ομάδες ανθρώπων με διαφορετικές κουλτούρες, ήθη και έθιμα, ηλικίες, φύλο, κατάσταση ζωής, συγκυρίες κ. α.

Ως γνωστό τα άτομα διαφορετικών ιδεολογιών και συμπεριφορών, φάσεων και αντιλήψεων θα είχαν διαφορετικές επιρροές και επιδράσεις σε ένα ηχοτόπιο. Δηλαδή το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει ένα άτομο είναι και αυτό που το επηρεάζει σε πολύ σημαντικό βαθμό, ύστερα είναι η παιδεία κ. λπ.

Για παράδειγμα ένας άνθρωπος με καταγωγή από την Γερμανία έχει διαφορετική νοοτροπία και αντιλήψεις από έναν άνθρωπο με καταγωγή από την Ινδία. Όταν παρατηρηθούν μαζί μέσα σε ένα ντοκιμαντέρ, θα φανεί και εάν η αλληλεπίδραση τους ή η επιρροή πάνω τους είναι παρόμοια. Αυτός είναι και ο λόγος που επιλέχθηκε η καλοκαιρινή περίοδο ως το χρονικό που θα διαδραματιζόταν το ντοκιμαντέρ, λόγω των πολυπολιτισμικών επισκέψεων στο νησί εξαιτίας του τουρισμού.

Ωστόσο παρατηρείτε και η φθινοπωρινή περίοδος κυρίως διότι περιλαμβάνει τους τοπικούς κατοίκους.

2.5 Ηθικά Ζητήματα

Καθ' όλη τη διάρκεια του ντοκιμαντέρ και των λήψεων ήταν πολύ διακριτική η παρουσία κάμερας στο χώρο, έως και μη αντιληπτής. Ωστόσο σε αρκετά σημεία αυτό εν μπορεί να επιτευχθεί και άρα υπάρχει η αντίστοιχη άδεια από τα άτομα που συμμετέχουν.

Στο βίντεο παρατήρησης τα άτομα που επιλέγονται ή εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της λήψης είναι τόσο ορατά όσο χρειάζεται για να παρθούν οι πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τη διεκπεραίωση της έρευνας. Αυτό σημαίνει ότι τυχόν προσωπικά στοιχεία ή οτιδήποτε άλλο αφορά προσωπικό δεδομένο δεν κοινοποιείται και τηρείται ο μέγιστος σεβασμός προς τα άτομα αυτά.

Το υλικό που συλλέχθηκε για το συγκεκριμένο και σχετικά πρωτότυπο θέμα και τα συμπεράσματα που θα αναφερθούν παρακάτω είναι αρκετά ενδιαφέρον. Μετά από όλη τη διαδικασία της βιντεοληψίας αλλά και της παρατήρησης, η εξοικείωση με το ηχοτόπιο της Λευκάδας ήταν εμφανής.

Αρχικά θα παρουσιαστούν στιγμιότυπα από το βίντεο ντοκιμαντέρ σε σημεία που παρατηρήθηκαν συναισθήματα και εκφράσεις στη πλειοψηφία του συνολικού αποτελέσματος.

Ωστόσο πριν από την παρουσίασή αξίζει να αναφερθούν κάποιιοι ορισμοί για τα συναισθήματα που θα διαβαστούν παρακάτω:

Χαρά: Ο όρος χαρά συχνά εναλλάσσεται χωρίς διάκριση με τον όρο ευτυχία (happiness) (Lazarus 1991), ενώ γενικότερα το συναίσθημα αυτό μοιάζει με άλλα ισχυρής έντασης συναισθήματα, όπως η διασκέδαση (amusement) (Ruch 1993), η αγαλλίαση (elation) και η ευφροσύνη (gladness) (de Rivera 1989). Ένα άτομο συνήθως αισθάνεται χαρά σε καταστάσεις που αισθάνεται ασφάλεια και οικειότητα (Izard 1977) και κατά τις οποίες αισθάνεται ότι δεν χρειάζεται να καταβάλλει ιδιαίτερη προσπάθεια (Ellsworth & Smith, 1988). Επίσης, χαρά μπορεί να αισθανθεί κανείς όταν καταφέρει να εκπληρώσει ένα στόχο του (Izard 1977, Lazarus 1991).

Ενδιαφέρον: Το ενδιαφέρον (interest) και άλλα σχετιζόμενα με αυτό συναισθήματα, όπως η περιέργεια (curiosity), ο θαυμασμός (wonder), ο ενθουσιασμός (excitement) κ. ά., εμφανίζονται σε συνθήκες κάτω από τις οποίες το άτομο αισθάνεται ασφαλές και για τις οποίες θεωρεί ότι του παρέχουν κάτι πρωτόγνωρο, αλλαγή, μια αίσθηση πιθανότητας να συμβεί κάτι (Izard 1977) ή μυστηρίου (Kaplan 1992). Επίσης, το άτομο τείνει να αντιλαμβάνεται τις καταστάσεις αυτές ως σημαντικές και να θεωρεί ότι απαιτούν προσοχή καθώς και την καταβολή κάποιας προσπάθειας (Ellsworth και Smith 1988). Ο Izard υποστηρίζει ότι το ενδιαφέρον είναι το συναίσθημα που τα άτομα βιώνουν περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο σε ένα ασφαλές και άνετο περιβάλλον (Izard 1977 Izard και Ackerman 2000).

Ικανοποίηση: Η ικανοποίηση (contentment) και τα σχετικά με αυτήν συναισθήματα, όπως η γαλήνη (serenity), η ηρεμία (tranquility) και η ανακούφιση (relief), βιώνονται σε καταστάσεις κατά τις οποίες το άτομο αισθάνεται ασφάλεια, βεβαιότητα και δεν χρειάζεται να καταβάλλει προσπάθεια για κάποιο σκοπό (Ellsworth και Smith 1988). Η Fredrickson θεωρεί πως η έννοια αυτή πρέπει να διαχωρίζεται από την απλή ικανοποίηση (satisfaction) ή την ευχαρίστηση (pleasure) που αισθάνεται κανείς μετά από την ικανοποίηση μιας σωματικής ανάγκης (π.χ. ύστερα από ένα καλό γεύμα) (Fredrickson 1998 2000) και αναφέρει πως η ικανοποίηση (contentment) είναι μάλλον το πιο υποτιμημένο συναίσθημα στις δυτικές κοινωνίες (Fredrickson 2000).

Εικόνα 13α: Στιγμιότυπο παρατήρησης Άγιος Νικήτας.

Στην εικόνα 13α (14:08) φαίνονται δύο κοπέλες να γελάνε η μία κοιτώντας το κινητό και η άλλη το τοπίο και την αγορά του Αγίου Νικήτα. Σε όλη τη διάρκεια της πέρασης τους από το πλάνο χαμογελούσαν και ήταν ιδιαίτερα ενθουσιασμένες με τη βόλτα και το μέρος. Μοιάζουν ανέμελες χωρίς να χρειάζεται να κρατήσουν τις τσάντες κοντά στο σώμα τους όπως συνηθίζεται σε ένα ξένο μέρος εξαιτίας διαφόρων κινδύνων. Μέσα από τη βόλτα τους απολαμβάνουν τους ήχους της φύσης, των ανθρώπων αλλά και του τοπίου χαμογελώντας. Το χαμόγελο είναι ένα σύμβολο ψυχικής ευχαρίστησης και ηρεμίας. Είναι ο εαυτός τους και δεν κρύβεται, όπως ούτε η χαρά.

Συνεχίζοντας στο δεύτερο στιγμιότυπο (14:29) πάλι από το ίδιο πλάνο στο παραθαλάσσιο χωριό του Αγίου Νικήτα. Αυτή τη φορά θα παρατηρηθεί ένας κύριος με το γιο του να κάνουν και εκείνοι με τη σειρά τους την βόλτα τους και στο τόπο αλλά και στο πλάνο. Είναι άνετοι, φορώντας μόνο τα μαγιό τους λόγω υψηλών θερμοκρασιών και κρατώντας μία μπάλα στο χέρι. Ο πατέρας έχει ένα ελαφρύ μειδίαμά στα χείλη, δείχνοντας συγκρατημένη χαρά και ενθουσιασμό αλλά και μία επιφυλακτικότητα και προστασία για τον γιο του.

Ο ήλιος είναι αρκετά δυνατός κάτι που είναι φανερό και από το φως που διαπερνά το φακό της κάμερας, αφού δεν υπήρξε κάποια επιπλέον επεξεργασία σε μεγάλο βαθμό. Το παιδί παρατηρείτε να χαιρέται ιδιαίτερα τη στιγμή και να αντιδρά καλά και φιλικά στο χώρο.

Εικόνα 13β: Στιγμιότυπο παρατήρησης Άγιος Νικήτας.

Επόμενο σημείο που αξίζει να αναφερθεί είναι ο κόσμος που υπάρχει κατά τη δύση του ηλίου και μετά. Όπως θα παρατηρηθεί και στο πλάνο στη παραλία του νησιού, έτσι και οι δύο παρακάτω φωτογραφίες μαρτυρούν το έντονο ενδιαφέρον του κόσμου που παρακολουθεί με δέος το υπέροχο θέαμα του καλοκαιρινού ηλιοβασιλέματος.

Εικόνα 14: Στιγμιότυπο παρατήρησης κέντρο του Νησιού (πόντες).

Εικόνα 15: Στιγμιότυπο παρατήρησης κέντρο του Νησιού (πόντες).

Ο άνθρωπος ως γνωστό, επιλέγει να είναι και να ακολουθεί ό,τι τον ενθουσιάζει ή τον κάνει να αισθάνεται ηδονή. Από μικρή ηλικία παρατηρούνται τα παιδιά να κλαίει ή να φωνάζουν όταν η μαμά δεν τους αφήνει να παίζουν ή να τρώνε γλυκό. Αντί αυτού έπρεπε να διαβάζουν ή να κάνουν κάτι που δεν τα ευχαριστεί. Μεγαλώνοντας ο άνθρωπος ναι μεν αλλάζει αλλά η νοοτροπία του σε κάποια πράγματα παραμένει ίδια, όπως το κομμάτι της ευχαρίστησης. Έτσι και σε αυτή τη περίπτωση παρατηρείται στην εικόνα 14 (8:05) πολύς κόσμος να παρακολουθεί αυτό το πανέμορφο θέαμα, ακριβώς επειδή τους δημιουργεί ευχαρίστηση. Ενώ αντίθετα στην εικόνα 15(10:39) έχει δύσει ολοκληρωτικά ο ήλιος και έτσι δεν υπάρχει κάτι να τους ευχαριστεί τόσο ώστε να σταθούν στο σημείο.

Ωστόσο ο ήχος και η εικόνα της θάλασσας αποτελεί ερέθισμα και αφορμή για κάποιους να συνεχίσουν αμέριμνοι τη βόλτα τους απολαμβάνοντας το ηχοτοπίο.

Εικόνα 16: Στιγμιότυπο παρατήρησης παραλία Αη Γιάννη.

Εν συνεχεία της παρατήρησης της παρούσας εργασίας βρίσκεται η εικόνα 16(24:59). Όπως προβλήθηκε και στο αντίστοιχο πλάνο, ο τόπος που διαδραματίζεται είναι η παραλία του Αη Γιάννη κατά τη θερινή περίοδο. Στο παραπάνω στιγμιότυπο φαίνεται μία παρέα στα αριστερά του κάδρου καθισμένη και χαλαρή, κάτι που φαίνεται από τη στάση του σώματός τους, μετά ένα ζευγάρι που ατενίζει το απέραντο της θάλασσας επίσης καθισμένο στην άμμο. Ύστερα δύο άτομα που επιλέγουν ένα παιχνίδι για να αξιοποιήσουν την ώρα τους και τέλος οι λουόμενοι. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι σε κάθε ηχοτοπίο τα συναισθήματα που έδειχναν τα άτομα ήταν ίδια ανεξαρτήτως τη παρέα ή τη φάση ζωής όπως είχε προ αναφερθεί. Έτσι και σε αυτό, τα άτομα πλημμυρίζουν, θα μπορούσε να πει κάποιος, από χαλάρωση ακούγοντας τους φυσικούς ήχους και βλέποντας το τοπίο.

Εικόνα 17: Στιγμιότυπο παρατήρησης από το Νυδρί.

Σε αντίθεση με όλα τα παραπάνω στιγμιότυπα και θετικά συναισθήματα, κρίθηκε απαραίτητο να αναφερθεί και το συναίσθημα της κούρασης ή και της έντασης. Στο παραπάνω στιγμιότυπο λοιπόν φαίνεται στα αριστερά του κάδρου και τέρμα του πεζοδρομίου δύο εργαζόμενοι, οι οποίοι δεν είναι σε στιγμή χαλάρωσης ή ευχαρίστησης. Οι στάσεις τους δείχνουν επαγρύπνηση, ίσως λίγο νευρικότητα λόγω του φόρτου εργασίας αλλά και άμυνα, δηλαδή άγχος για το τί μπορεί να γίνει. Ο ένας προς τα έξω του πεζοδρομίου κάθεται με τα χέρια στη μέση περιμένοντας την επόμενη παραγγελία ενώ ο συνομιλητής του με τα χέρια σταυρωμένα, δείχνοντας άμυνα και επιφυλακτικότητα. Σε άλλη περίπτωση αυτά τα δύο άτομα ίσως χαλάρωναν με τους ήχους της θάλασσας ή της φύσης όμως για εκείνους έχει συνδυαστεί με το χώρο εργασίας τους άρα και με μία κατάσταση που δεν τους επιτρέπει να ευχαριστηθούν ή να απολαύσουν το τοπίο.

---

4. Συμπεράσματα

“Σύμφωνα με τη Fredrickson τα συναισθήματα είναι «πολυσύνθετες αντιδραστικές (ως προς κάποια ερεθίσματα) τάσεις που εκδηλώνονται για σχετικά μικρά χρονικά διαστήματα” (Fredrickson 2001 218). Η διαδικασία δημιουργίας ενός συναισθήματος είναι η παρακάτω: Αρχικά υπάρχει ένα γεγονός-ερέθισμα, το οποίο, αφού γίνει αντιληπτό συνειδητά ή ασυνείδητα από το άτομο και δικαιολογηθεί υποκειμενικά, προκαλεί μια ποικιλία αντιδράσεων σε πολλά επίπεδα, όπως για παράδειγμα το σωματικό ή το γνωστικό κλπ. Επομένως, το συναίσθημα αποτελεί αντίδραση ψυχολογική προς κάποιο ερέθισμα (Fredrickson 2001).

Τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν στη παρούσα διπλωματική μπορεί να είναι πολλά. Αρχικά επιβεβαιώθηκε το κομμάτι των θεωριών ως αναφορά τις έρευνες των ατόμων ως προς τα ηχοτοπία. Πράγματι ένα ηχοτοπίο που περιλαμβάνει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως νερό, ήχους της φύσης κ. ά επηρεάζει το άτομο και τις περισσότερες αν όχι όλες τις φορές θετικά. Όπως αναφέρθηκε και στο κομμάτι της βιβλιογραφικής επισκόπησης, η δυνατότητα των φυσικών χώρων να είναι θεραπευτικοί επιβεβαιώνεται και στη παρούσα εργασία. Σχεδόν σε όλα τα παραπάνω σημεία οι άνθρωποι διακρίνονται να χαμογελούν και να απολαμβάνουν το ηχοτοπίο του νησιού. Παρόλο που μέσα από το βίντεο-ντοκιμαντέρ δεν γίνονται αντιληπτά τα μη οπτικά χαρακτηριστικά όπως η αφή ή η οσμή μπορεί ο καθένας να αντιληφθεί την ψυχική ανάκαμψη που νιώθουν τα άτομα μέσα στο πλάνο. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο Schafer θεωρεί τα αστικά ηχοτοπία κακής ποιότητας και προτιμά να αναζητά τα φυσικά περιβάλλοντα, επικεντρώνοντας εκεί τις έρευνες του και με γνώμονα αυτό και στο βίντεο της παρούσας εργασίας μπορούμε να διακρίνουμε ότι τα ευχάριστα ηχοτοπία, που περιλαμβάνουν ήχους της φύσης συνδέονται με αυξημένα επίπεδα ευεξίας και ψυχικής ισορροπίας του ατόμου. Αυτό οφείλεται και στη διαφορά μεταξύ του ήχου σε ένα αστικό ηχοτοπίο από ένα ηχοτοπίο του νησιού ή της επαρχίας. Εκτός από το οπτικό κομμάτι ενός τόπου εξίσου σημαντικό ρόλο έχει και το ακουστικό, σε ένα αστικό κέντρο κυριαρχεί ο θόρυβος και η φασαρία για αυτό και ο άνθρωπος αναζητά την γαλήνη και τις διακοπές του μακριά από μια πόλη ή ένα αστικό κέντρο. Το παραπάνω επιβεβαιώνεται και από έρευνες επιστημόνων της ακουστικής νευροεπιστήμης και ψυχολογίας που εξηγούν την επιζήμια επίδραση του θορύβου στον άνθρωπο και την θετική επίδραση των ήχων της φύσης, στο πλαίσιο βελτίωσης ποιότητας της ζωής. Αυτό όπως μπορεί να παρατηρηθεί και από το βίντεο είναι μια συνεχόμενη επιθυμία ανεξάρτητα από την εποχή.

Ένα ακόμα συμπέρασμα που αξίζει να αναφερθεί ως προέκταση του παραπάνω είναι η έντονη επιθυμία του ατόμου για αποτύπωση ενός τοπίου ή εικόνας προκειμένου να επαναληφθεί η προβολή ενός γεγονότος που όπως προαναφέρθηκε αποτελεί ερέθισμα για δημιουργία θετικών συναισθημάτων. Ως γνωστόν ο άνθρωπος έχει έμφυτη τάση να επιλέγει είτε ως σκέψη είτε ως επιλογές στη ζωή οτιδήποτε του δημιουργεί θετική αύρα και ενέργεια. Άρα η αποτύπωση του τοπίου, αποτελεί θέληση για μελλοντική θύμηση ως δείγμα ευχαρίστησης.

Επιπλέον μέσα από τη διαδικασία της παρατήρησης αναπτύχθηκε και το κομμάτι της κατανόησης του ατόμου, αυτό σημαίνει ότι η παρούσα εργασία δεν έλαβε τόπο μόνο στο τυπικό κομμάτι της εκπόνησης αλλά και στο προσωπικό κομμάτι της πνευματικής και κριτικής ανάπτυξης. Δηλαδή μέσα από όλη τη διαδικασία της βιντεοληψίας αναπτύχθηκε το κομμάτι της

κριτικής σκέψης ως εργαλείο για την εξαγωγή σωστών συμπερασμάτων και ορθών απόψεων. Σε προσωπικό επίπεδο βοήθησε ιδιαίτερα στην κατανόηση του συνανθρώπου, πράγμα σημαντικό στις μέρες μας που ύστερα από την δύσκολη περίοδο του Covid19, οι άνθρωποι μπήκαν σε μια διαδικασία απομόνωσης και μοναχικότητας, μακριά από γεγονότα κοινωνικοποίησης και συναναστροφής με τους άλλους ανθρώπους. Μέσα από τη διαδικασία της βιντεοληψίας και της παρατήρησης υπάρχει μια διαρκής αλληλεπίδραση και του ατόμου πίσω από την κάμερα αλλά και των ατόμων που παρακολουθούνται. Η γλώσσα του σώματος και η έκφραση του προσώπου δίνουν πάτημα στο άτομο που κρατάει τη κάμερα να βιντεοσκοπήσει το κάθε πλάνο ή να το αποφύγει.

Τέλος όλη η διαδικασία της έρευνας θα μπορούσε να αποτελεί το πρώτο σκαλοπάτι για την εκπόνηση μιας εκτεταμένης έρευνας πάνω στα ηχοτοπία και το άτομο. Για παράδειγμα με τη συνεργασία διαφόρων επιστημών όπως η ψυχολογία, ο κινηματογράφος, η στατιστική και η φυσική θα μπορούσε να επεκταθεί ερευνώντας ακόμα πιο βαθιά το κομμάτι της αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με το ηχοτοπίο μέσα από την παρατήρηση. Επιπλέον θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια λίστα ερωτήσεων που θα απαντώνται, μετά τη βιντεοληψία, από τα άτομα που θα παρατηρούνται. Μέσα από αυτή τη διαδικασία θα μπορούν να εξαχθούν στατιστικά τα συμπεράσματα σε συνδυασμό με το φίλμ της παρατήρησης.

Επίλογος

Εν κατακλείδι η παρούσα διπλωματική εργασία έλαβε γνώση σημαντικές έρευνες και θεωρίες τις οποίες αξιοποίησε και επιβεβαίωσε. Η διαφορά ήταν ο τόπος που επιλέχθηκε να τα κάνει πράξη και να τα επιβεβαιώσει.

Βιβλιογραφία

- ✚ R. Murray Schafer. *The New Soundscape*, 1969.
- ✚ Truax, B. Numus-West. *Soundscape studies: An introduction to the World Soundscape Project*, 5, 36–39, 1974.
- ✚ R. Murray Schafer. *The Tuning of the World*, 1977.
- ✚ R. Murray Schafer. *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*, 1993.
- ✚ R. Murray Schafer. *Five village soundscapes: Music of the environment series*. A.R.C. Publications, 1977.
- ✚ Barry Truax. *Handbook for Acoustic Ecology*, 1978.
- ✚ Barry Truax & World Soundscape Project. *Acoustic Communication: Second Edition*, 1985.
- ✚ *Soundscapes: Essays on Vroom and Moo*. Eds: Jarviluoma, Helmi - Department of Folk Tradition, 1994.
- ✚ Bernie Krause. *Wild Soundscapes: Discovering the Voice of the Natural World*. Yale University Press, 2002/2016.
- ✚ *Linking Soundscape Composition and Acoustic Ecology*, 2002.
- ✚ *Soundscapes: Landscape architecture in the light of sound*. Sonotope Design Strategies. Per Hedfors Swedish University of Agricultural Sciences, 2003.
- ✚ Henry Johnson. *Voicescapes: The (en)chanting voice & its performance soundscapes* & in *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology* Vol.5 No.2, 26-29, 2004.
- ✚ Michael Bull. *The Auditory Culture Reader (Sensory Formations)*, 2004.

- ✚ Tadahiko Imada. *Acoustic Ecology Considered as a Connotation: Semiotic, Post-Colonial and Educational Views of Soundscape* & in *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology Vol.6 No.2*, 13-17, 2005
- ✚ Raimbault, Manon. *Qualitative Judgements of Urban Soundscapes: Questioning Questionnaires and Semantic Scales*. *Acta Acustica united with Acustica* 92(6), 929–937, 2006.
- ✚ *The West Meets the East in Acoustic Ecology*. Eds Tadahiko Imada Kozo Hiramatsu et al., Japanese Association for Sound Ecology & Hirosaki University International Music Centre, 2006.
- ✚ Tadahiko Imada. *Soundscape, postcolonial and music education: Experiencing the earliest grain of the body and music*. Eds Chi Cheung Leung, Lai Chi Rita Yip *Music Education Policy and Implementation: International Perspectives*. Hirosaki University Press, 2008
- ✚ R. Murray Schafer & Tadahiko Imada. *A Little Sound Education*. Shunjusha, Tokyo, 2009.
- ✚ Bernie Krause. *The Great Animal Orchestra: Finding the Origins of Music in the World's Wild Places*. Little Brown New York, 2012.
- ✚ Bernie Krause. *Voices of the Wild: Animal Songs, Human Din, and the Call to Save Natural Soundscapes*. Yale University Press, 2015.
- ✚ Felix Urban. *Acoustic Competence: Investigating sonic empowerment in urban cultures*. Berlin / Johannesburg, 2016.

- ✚ Fong, Jack. *Making Operative Concepts from Murray Schafer's Soundscapes Typology: A Qualitative and Comparative Analysis of Noise Pollution in Bangkok, Thailand and Los Angeles, California*. *Urban Studies* 53(1):173-192, 2016.
- ✚ Kang, J. & Schulte-Fortkamp B. *Soundscape and the Built Environment*, eds. Boca Raton: Taylor & Francis Group, 2016.
- ✚ Luca Maria Aiello, Rossano Schifanella, Daniele Quercia, Francesco Aletta. *Chatty maps: constructing sound maps of urban areas from social media data*. Royal Society Open Science, 2016.
- ✚ Cerwén, G. Alnarp. *Sound in Landscape Architecture: A Soundscape Approach to Noise*, 2017.
- ✚ Southworth, Michael. *The Sonic Environment of Cities: Environment and Behavior*, 49–70, 1969.
- ✚ Schafer, R. Murray. *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*. Alfred Knopf, 1977.
- ✚ Truax, Barry. *Acoustic Communication*. Ablex Publishing Corporation 11, 2001.
- ✚ Krause, Bernie. *Voices of the Wild: Human Din, and the Call to Save Natural Soundscapes*. Yale University Press, 2016.
- ✚ LaBelle, Brandon. *Background Noise: Perspectives on Sound Art*. Continuum International Publishing Group 198, 214, 2006.
- ✚ Truax, Barry. *Electroacoustic Music and the Soundscape: The inner and the Outer World*. In Paynter, John. *Companion to Contemporary Musical Thought* 374–398, 1992.

- ✚ Oliveros, Pauline. *Deep Listening: A Composer's Sound Practice*. iUniverse. 18, 2005.
- ✚ Schafer, Murray, R. *The soundscape : our sonic environment and the tuning of the world*. Rochester, Vermont: Destiny Books, 1977.
- ✚ Schafer, R.M. "*The new soundscape: a handbook for the modern music teacher*". Toronto: Berandol Music, 1969.
- ✚ Roads, Curtis. "*Microsound*". Cambridge: MIT Press 312, 2001.
- ✚ Teibel, Irv. *Mother Nature Goes Digital*, 2001. Atari Archives, Retrieved 18, November 2015.
- ✚ Levin, Theodore. "*Where Rivers and Mountains Sing, Sound, Music and Nomadism in Tuva and Beyond*". Bloomington: Indiana University Press, 2006.
- ✚ Schafer, Murray. *Audio Culture: "Readings in Modern Music"*. New York, NY: Continuum International Publishing Group, 29–38, 2004.
- ✚ Schafer, R. Murray. *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*. Inner Traditions/Bear & Co.,10, 1993.
- ✚ Krause, Bernie. *The Great Animal Orchestra: Finding the Origins of Music in the World's Wild Places*. Little Brown, 278, 2012.
- ✚ Krause, B. *The Anatomy of a Soundscape*. *Journal of the Audio Engineering Society*, 56 (1/2), January–February 2008.
- ✚ Pijanowski Bryan C., Villanueva-Rivera, Luis J., Dumyahn, Sarah L., Farina, Almo, Krause Bernie, Napolitano, Brian M., Gage Stuart H., Pieretti

- Nadia. *Soundscape Ecology: The Science of Sound in the Landscape*. *BioScience*, 61 (3): 203–216, March 2011.
- ✚ Abbott, L. C., Taff, D., Newman, P., Benfield, J. A., & Mowen, A. J. *The influence of natural sounds on attention restoration*. *Journal of Park and Recreation Administration*, 34, 5-15, 2016. <https://doi.org/10.18666/JPRA-2016-V34-I3-6893>
  - ✚ Aletta, F., & Kang, J. *Promoting healthy and supportive acoustic environments: Going beyond the quietness*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16, 4988, 2019. <https://doi.org/10.3390/ijerph16244988>
  - ✚ Aletta, F., Oberman, T., & Kang, J. *Associations between positive health-related effects and soundscapes perceptual constructs: A systematic review*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15, 2392, 2018. <https://doi.org/10.3390/ijerph15112392>
  - ✚ Alvarsson, J. J., Wiens, S., & Nilsson, M. E. *Stress recovery during exposure to nature sound and environmental noise*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 7, 1036-1046, 2010. <https://dx.doi.org/10.3390%2Fijerph7031036>

- ✚ Anderson, L. M., Mulligan, B. E., Goodman, L. S., & Regen, H. Z. *Effects of sounds on preferences for outdoor settings: Environment and Behavior*, 15, 539-566, 1983. <https://doi.org/10.1177%2F0013916583155001>

- ✚ Andringa, T. C., & Lanser, J. J. L. *How pleasant sounds promote and annoying sounds impede health: A cognitive approach*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 10, 1439-1461, 2013.

- ✚ Annerstedt M., Jönsson P., Wallergård M., Johansson G., Karlson B., Grahn P., Hansen A. M. & Währborg, P. *Inducing physiological stress recovery with sounds of nature in a virtual reality forest: Results from a pilot study*. *Physiology & Behavior*, 118, 240-250, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2013.05.023>

- ✚ Bates, V., Hickman, C., Manchester, H., Prior, J., & Singer, S. (2020). Beyond landscape's visible realm: Recorded sound, nature, and wellbeing. *Health & Place*, 61, 102271. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2019.102271>

- ✚ Bell S. L. *Experiencing nature with sight impairment: Seeking freedom from ableism & Environment and Planning E: Nature and Space*, 2, 304-322. <https://doi.org/10.1177%2F2514848619835720>

& *Nurturing sociality with birdlife in the context of life with sight impairment: a role for nonhuman charisma*. *Social & Cultural Geography*, 2019a,b. <https://doi.org/10.1080/14649365.2019.1667018>

- ✚ Benfield J. A., Taff B. D., Newman P., Smyth J. *Natural sound facilitates mood recovery: Ecopsychology*, 6, 183-188, 2014.

- ✚ Berman M. G., Jonides J., Kaplan S. *The cognitive benefits of interacting with nature: Psychological Science*, 19, 1207-1212, 2008.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02225.x>

- ✚ Bradley, M. M., & Lang, P. J. *The International Affective Digitized Sounds: Affective ratings of sounds and instruction manual*. Technical report. University of Florida, Gainesville, FL, USA, 2007.

- ✚ Cerwén G., Pedersen E., Pálsdóttir A.M. *The role of soundscape in nature-based rehabilitation: A patient perspective*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 13, 1229, 2016.
<https://doi.org/10.3390/ijerph13121229>

- ✚ Collado S., Staats H., Corraliza J. A., Hartig T. *Restorative environments and health*. Eds Fleury-Bahi E. Pol, O. Navarro. *International handbooks of quality-of-life*. Handbook of environmental psychology and quality of life research, 2017.

- ✚ Springer International Publishing, 127–148. https://doi.org/10.1007/978-3-319-31416-7_7

- ✚ Conniff A., & Craig T. *A methodological approach to understanding the wellbeing and restorative benefits associated with greenspace*. *Urban Forestry & Urban Greening*, 19, 103-109, 2016. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.06.019>

- ✚ Curtin, S. *Wildlife tourism: The intangible, psychological benefits of human-wildlife encounters*. *Current Issues in Tourism*, 12, 451-474, 2009. <https://doi.org/10.1080/13683500903042857>
- ✚ De Coensel B., Botteldooren D. *The quiet rural soundscape and how to characterize it*. *Acta Acustica united with Acustica*, 92(6), 887-897, 2006.
- ✚ Depledge M. H., Stone R. J., Bird W. J. *Can natural and virtual environments be used to promote improved human health and wellbeing? Environmental Science & Technology*, 45, 4660-4665, 2011. <https://doi.org/10.1021/es103907m>
- ✚ Emfield A. G., Neider M. B. *Evaluating visual and auditory contributions to the cognitive restoration effect*. *Frontiers in Psychology*, 5, 1-11, 2014. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00548>
- ✚ Erfanian M., Mitchell A. J., Kan, J., Aletta F. *The psychophysiological implications of soundscape: A systematic review of empirical literature and a research agenda*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16, 3533, 2019.
- ✚ Ferraro D. M., Miller Z. D., Ferguson L. A., Taff B. D., Barber J. R., Newman P., Francis C. D. *The phantom chorus: Birdsong boosts human well-being in protected areas*. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 287, 2020. <https://doi.org/10.1098/rspb.2020.1811>

- ✚ Fisher J. C., Irvine K. B., Bicknell J. E., Hayes W. M., Fernandes D., Mistry J., Davies Z. G. *Perceived biodiversity, sound, naturalness and safety enhance the restorative quality and wellbeing benefits of green and blue space in a neotropical city.* Science of the Total Environment, 755, 143095, 2021. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.143095>
- ✚ Francis C. D., Newman P., Taff B. D., White C., Monz C. A., Levenhagen M., Barber J. R. *Acoustic environments matter: Synergistic benefits to humans and ecological communities.* Journal of Environmental Management, 203, 245-254, 2017. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2017.07.041>
- ✚ Franco L. S., Shanahan D. F., Fuller R. A. *A review of the benefits of nature experiences: More than meets the eye.* International Journal of Environmental Research and Public Health, 14, 864, 2017. <https://doi.org/10.3390/ijerph14080864>
- ✚ Fredrickson L. M., Anderson D. H. *A qualitative exploration of the wilderness experience as a source of spiritual inspiration: Journal of Environmental Psychology*, 19, 21-39, 1997. <https://doi.org/10.1006/jevp.1998.0110>
- ✚ Goel N., Etwaroo G. R. *Bright light, negative air ions and auditory stimuli produce rapid mood changes in a student population: a placebo-controlled study.* Psychological Medicine, 36, 1253-1263, 2006. <https://doi.org/10.1017/s0033291706008002>

- ✚ Grahn P., Stigsdotter U. K. *Landscape planning and stress*. Urban Forestry & Urban Greening, 2, 1-18, 2003. <https://doi.org/10.1078/1618-8667-00019>

- ✚ Gould van Praag C. D., Garfinkel S. N., Sparasci O., Mees A., Philippides A. O., Ware M., Ottaviani C., Critchley H. D. *Mind-wandering and alterations to default mode network connectivity when listening to naturalistic versus artificial sounds*. Scientific Reports, 7, 45273, 2017. <https://doi.org/10.1038/srep45273>

- ✚ Haga A., Halin N., Holmgren M., Sörqvist P. *Psychological restoration can depend on stimulus-source attribution: A challenge for the evolutionary account?*, 2016.

- ✚ Hartig T., Evans G. W., Jamner L. D., Davis D. S., Gärling T. *Frontiers in Psychology*, 7, 1–8, 2003. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01831>

- ✚ Hartig T., Mitchell R., de Vries S., Frumkin H. *Nature and health*. Annual Review of Public Health, 35, 207-28, 2014. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032013-182443>

- ✚ Hedblom M., Heyman E., Antonsson H., Gunnarsson B. *Bird song diversity influences young people's appreciation of urban landscapes*. Urban Forestry & Urban Greening, 469-474, 2014. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2014.04.002>

- ✚ Hedblom M., Knez I., Ode Sang Å., & Gunnarsson, B. *Evaluation of natural sounds in urban greenery: Potential impact for urban nature preservation*. Royal Society Open Science, 4, 170037, 2017. <https://doi.org/10.1098/rsos.170037>

- ✚ Hedblom M., Gunnarsson B., Schaefer M., Knez I., Thorsson P., Lundström J. N. *Sounds of nature in the city: No evidence of bird song improving stress recovery.* International Journal of Environmental Research and Public Health, 16., 1390, 2019. <https://doi.org/10.3390/ijerph16081390>
- ✚ Hume K., Ahtamad M. *Physiological responses to and subjective estimates of soundscape elements.* Applied Acoustics, 74(2), 275-281, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2011.10.009>
- ✚ Jahncke H., Eriksson K., Naula S. *The effects of auditive and visual settings on perceived restoration likelihood: Noise & Health,* 17, 1-10, 2015. <https://dx.doi.org/10.4103%2F1463-1741.149559>
- ✚ Jahncke H., Hygge S., Halin N., Green A. M., Dimberg K. *Open-plan office noise: Cognitive performance and restoration.* Journal of Environmental Psychology, 31, 373-382, 2011. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2011.07.002>
- ✚ Jo H., Song C., Ikei H., Enomoto S., Kobayashi H., Miyazaki Y. *Physiological and psychological effects of forest and urban sounds using high-resolution sound sources.* International Journal of Environmental Research and Public Health, 16, 2649, 2019. <https://doi.org/10.3390/ijerph16152649>
- ✚ Joye Y., van den Berg A. *Is love for green in our genes? A critical analysis of evolutionary assumptions in restorative environments research.* Urban Forestry & Urban Greening, 10, 261-268, 2011. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2011.07.004>

- ✚ Kariel H. G. *Mountaineers and the general public: A comparison of their evaluation of sounds in a recreational environment*. *Leisure Sciences: An interdisciplinary journal*, 3, 155-167, 1980.
<https://doi.org/10.1080/01490408009512932>

- ✚ Kaplan, S. *The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework*. *Journal of Environmental Psychology*, 15, 169-182, 1995.
[https://doi.org/10.1016/0272-4944\(95\)90001-2](https://doi.org/10.1016/0272-4944(95)90001-2)

- ✚ Kaplan R., Kaplan S. *The experience of nature: A psychological perspective*. New York: Cambridge University Press, 1989.

- ✚ Kjellgren A., Buhrkall H. *A comparison of the restorative effect of a natural environment with that of a simulated natural environment*. *Journal of Environmental Psychology*, 30, 464-472, 2010.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.01.011>

- ✚ Kryzwicka, P., Byrka, K. *Restorative qualities of and preference for natural and urban soundscapes*. *Frontiers in Psychology*, 8, 1705, 2017.
<https://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01705>

- ✚ Largo-Wight E., O'Hara B. K., Chen W. W. *The efficacy of a brief nature sound intervention on muscle tension, pulse rate, and self-reported stress: Nature contact micro-break in an office or waiting room*. *Health Environments Research & Design Journal*, 10, 45-51, 2016. <https://doi.org/10.1177/1937586715619741>

- ✚ Li Z., Kang J. *Sensitivity analysis of changes in human physiological indicators observed in soundscapes*. *Landscape and Urban Planning*, 190, 103593, 2019.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.103593>
- ✚ McDermott J. H. *Auditory preferences and aesthetics: Music, voices, and everyday sounds*. Eds. R. J. Dolan & T. Sharot. *The neuroscience of preference and choice: Cognitive and neural mechanisms*. London, Academic Press, 227-256, 2012.
- ✚ Medvedev O., Shepherd D., Hautus M. J. *The restorative potential of soundscapes: A physiological investigation*. *Applied Acoustics*, 96, 20-26, 2015. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2015.03.004>
- ✚ Modelmog, I. *'Nature' as a promise of happiness: Farmers' wives in the area of Ammerland*. Germany. *Sociologia Ruralis*, 38, 109-122, 2002.
<https://doi.org/10.1111/1467-9523.00066>
- ✚ Nicolosi V., Wilson J., Yoshino A., Viren P. *The restorative potential of coastal walks and implications of sound*. *Journal of Leisure Research*, 2020.
<https://doi.org/10.1080/00222216.2020.1741329>
- ✚ Payne S. R. *Are perceived soundscapes within urban parks restorative?* *Proceedings of Acoustics*, 5521-5526, 2008. <https://doi.org/10.1121/1.2935525>
- ✚ Payne S. R. *The production of a Perceived Restorativeness Soundscape Scale*. *Applied Acoustics*, 74, 255-263, 2013.
<https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2011.11.005>

- ✚ Pereira E., Queiroz C., Pereira H. M., Vicente L. *Ecosystem services and human well-being: A participatory study in a mountain community in Portugal*. Ecology and Society, 10, 14-36, 2005.
- ✚ Qiu M., Sha J., Utomo S. *Listening to forests: Comparing the perceived restorative characteristics of natural soundscapes before and after the COVID-19 pandemic*. Sustainability, 13, 293, 2021.
<https://doi.org/10.3390/su13010293>
- ✚ Ratcliffe E., Gatersleben B., Sowden, P. T. *Bird sounds and their contributions to perceived attention restoration and stress recovery*. Journal of Environmental Psychology, 36, 221-228, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.08.004>
- ✚ Ratcliffe E., Gatersleben B., Sowden P. T. *Associations with bird sounds: How do they relate to perceived restorative potential?*. Journal of Environmental Psychology, 47, 136-144, 2016. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2016.05.009>
- ✚ Ratcliffe E., Gatersleben B., Sowden, P. T. *Predicting the perceived restorative potential of bird sounds: The roles of acoustics and aesthetics*. Environment & Behavior, 52, 371-400, 2020. <https://doi.org/10.1177%2F0013916518806952>
- ✚ Schebella M. F., Weber D., Schultz L., Weinstein P. *The nature of reality: Human stress recovery during exposure to biodiverse, multisensory virtual environments*. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17, 56, 2020.
<https://doi.org/10.3390/ijerph17010056>

- ✚ Schertz K. E., Berman M. G. *Understanding nature and its cognitive benefits*.
Current Directions in Psychological Science, 28, 496-502, 2019.
<https://doi.org/10.1177%2F0963721419854100>

- ✚ Ulrich R. S. *Aesthetic and affective response to natural environment*. Eds., Altman
& J. F. Wohlwill. *Human Behavior and Environment*. New York: Plenum Press, Vol.
6, 85-125, 1983.

- ✚ Ulrich R. S., Simons R. F., Losito B. D., Fiorito E., Miles M. A., Zelson M. *Stress
recovery during exposure to natural and urban environments*. Journal of
Environmental Psychology, 11, 201-230, 1991. [https://doi.org/10.1016/S0272-
4944\(05\)80184-7](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(05)80184-7)

- ✚ Zhang Y., Kang J., Kang J. *Effects of soundscape on the environmental
restoration in urban natural environments*. Noise & Health, 19, 65-72,
2017. https://doi.org/10.4103/nah.nah_73_16

- ✚ Zhao Y., Li H., Zhu X., Ge T. *Effect of birdsong soundscape on perceived
restorativeness in an urban park*. International Journal of Environmental
Research and Public Health, 17, 5659, 2020.
<http://dx.doi.org/10.3390/ijerph17165659>

- ✚ Zhao Y., Xu W., Ye L. *Effects of auditory-visual combinations on perceived
restorative potential of urban green space*. Applied Acoustics, 141, 169-177,
2018. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2018.07.001>

- ✚ Zhu X., Gao M., Zhao W., Ge T. *Does the presence of birdsongs improve perceived levels of mental restoration from park use? Experiments on parkways of Harbin Sun Island in China.* International Journal of Environmental Research and Public Health, 17, 2271, 2020. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072271>

- ✚ Aletta F., Kang J. *Soundscape approach integrating noise mapping techniques: A case study in Brighton.* Noise Mapping, UK, 2(1), 1–12, 2015. <https://doi.org/10.1515/noise-2015-0001>

- ✚ Allen A. S. *Ecomusicology: Ecocriticism and musicology.* Journal of the American Musicological Society, 64(2), 391–394, 2011. <https://doi.org/10.1525/jams.2011.64.2.391>

- ✚ Begou P., Kassomenos P., Kelessis A. *Effects of road traffic noise on the prevalence of cardiovascular diseases: The case of Thessaloniki, Greece.* Science of the Total Environment, 703, 134477–134486, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.134477>

- ✚ Bruce, N. S., & Davies, W. J. (2014). The effects of expectation on the perception of soundscapes. Applied Acoustics, 85, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2014.03.016>

- ✚ Cain, R., Jennings, P., & Poxon, J. (2013). The development and application of the emotional dimensions of a soundscape. Applied Acoustics, 74, 232–239. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2011.11.006>

- ✚ Ecology, 12(1), 20–24.
https://www.wfae.net/uploads/5/9/8/4/59849633/soundscape_volume12.pdf
- ✚ Campbell, S., Frohlich, D., Alm, N., & Vaughan, A. (2019). Sentimental audio memories: Exploring the emotion and meaning of everyday sounds. Proceedings of 4th Dementia Lab Conference, 1117, 73–81.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-33540-3_7
- ✚ Carles, J. L., Barrio, I. L., & de Lucio, J. V. *Sound influence on landscape values*. Landscape and Urban Planning, 43(4), 191–200, 1999.
[https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(98\)00112-1](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(98)00112-1)
- ✚ Davies W. J., Adams M. D., Bruce N. S., Cain R., Carlyle A., Cusack P., Hall D. A., Hume K. I., Irwin A., Jennings P., Marselle M., Plack C. J., Poxon J. *Perception of soundscapes: An interdisciplinary approach*. Applied Acoustics, 74(2), 224–231, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2012.05.010>
- ✚ Dean, J. T. *Noise, cognitive function, and worker productivity*, 2019.
<https://joshuatdean.com/wpcontent/uploads/2019/01/NoiseCognitiveFunctionandWorkerProductivity.pdf>
- ✚ Escobar V. G., Morillas J. M. B., Gozalo G. R., Vaquero J. M., Sierra J. A. M., Vílchez-Gómez R., del Río F. J. C. *Acoustical environment of the medieval centre of Cáceres (Spain)*. Applied Acoustics, 73, 673–685, 2012.
<https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2012.01.006>

- ✚ Feld S. From ethnomusicology to echo-muse-ecology. *The Soundscape Newsletter*, 8, 9–13, 1994.
<http://ecoear.proscenia.net/wfaelibrary/library/newsletter/SNL8.PDF>
- ✚ Feld S. *Waterfalls of song: An acoustemology of place resounding in Bosavi, Papua New Guinea*. In S. Eds Feld & K. H. Basso. *Senses of place*. School of American Research Press, 91–135, 1996.
- ✚ Goelzer B., Hansen C. H., Sehrndt G. A. *Occupational exposure to noise: Evaluation, prevention and control*. Federal Institute for Occupational Health and Safety & World Health Organization, 2001.
http://www.who.int/occupational_health/publications/noise.pdf?ua=1
- ✚ Green M., & Murphy D. *Environmental sound monitoring using machine learning on mobile devices*. *Applied Acoustics*, 159, 107041–107048, 2020.
<https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2019.107041>
- ✚ Hahn D. *Creating the soundscape for “Zagreb Everywhere”*. *Organized Sound*, 7(1), 57–63, 2002. <https://doi.org/10.1017/S1355771802001097>
- ✚ Harley, M. A. *Notes on music ecology: As a new research paradigm*, 1996.
http://wfae.proscenia.net/library/articles/harly_paradigm.pdf
- ✚ Heer T. *Noise pollution and violence*. *Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment*. The London School of Economics and Political Science, 2019. <http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/event/noise-pollution-and-violence-timo-hener/>

- ✚ Herni, H., Nur Fatin N. H., Mohamad F. M. Y., Nur Atiqah M. N., Nur Hanani F. M. H., Nur Sabahiah A. S., Noorhazlinda A. R., Zaiton H., & Faridah W. *Road traffic noise levels at different types of residential areas in Nibong Tebal, Penang*. *International Journal of Integrated Engineering*, 11(1), 101–112, 2019. <https://doi.org/10.30880/ijie.2019.11.01.013>

- ✚ Huang L., Kang J. *The sound environment and soundscape preservation in historic city centers: The case study of Lhasa*. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 42(4), 652–674, 2015. <https://doi.org/10.1068/b130073p>

- ✚ Hynes N., Manson S. *The sound of silence: Why music in supermarkets is just a distraction*. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 28, 171–178, 2016. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2015.10.001>

- ✚ Eds. Järviluoma H., Kytö M., Truax B., Uimonen H., Vikman N. *Acoustic environments in change and five village soundscapes*. TAMK University of Applied Sciences, 2009.

- ✚ Jeon J. Y., Lee P. J., You J., Kang J. *Acoustical characteristics of water sounds for soundscape enhancement in urban open spaces*. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 131(3), 2101–2109, 2012. <https://doi.org/10.1121/1.3681938>

- ✚ Kamal S., Norfadilah K., Ismail L., Norfarizah M. B. *A study on applicability of sound art as therapy for Alzheimer's patients*. *Proceedings of the 4th Bandung*

- Creative Movement International Conference on Creative Industries, 5–9, 2018. <https://doi.org/10.2991/bcm-17.2018.2>
- ✚ Kang J. (2007). *Urban sound environment*. Taylor & Francis, 2007.
- ✚ Kang J., Zhang M. *Semantic differential analysis of the soundscape in urban open public spaces*. *Building and Environment*, 45(1), 150–157, 2010. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2009.05.014>
- ✚ Kerr S. M., Gibson C., Klocker N. *Parenting and neighbouring in the consolidating city: The emotional geographies of sound in apartments*. *Emotion, Space and Society*, 26, 1–8, 2018. <https://doi.org/10.1016/j.emospa.2017.11.002>
- ✚ Krause B. L. *Into a wild sanctuary: A life in music and natural sound*. Heyday Books, 1998.
- ✚ Lewis C. *Listening to community: The aural dimensions of neighbouring*. *The Sociological Review*, 68, 94–109, 2019. <https://doi.org/10.1177/0038026119853944>
- ✚ Lindborg P. *Psychoacoustic, physical, and perceptual features of restaurants: A field survey in Singapore*. *Applied Acoustics*, 92, 47–60, 2015. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2015.01.002>
- ✚ Liu J., Kang J., Behm H., Luo T. *Effects of landscape on soundscape perception: Soundwalks in city parks*. *Landscape and Urban Planning*, 123, 30–40, 2014. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2013.12.003>

- ✚ Loufopoulos A., Mniestris, A. *Soundscape models & compositional strategies in acousmatic music*. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology*, 11(1), 33–36, 2011. https://www.wfae.net/uploads/5/9/8/4/59849633/soundscape_volume11.pdf
- ✚ <https://hildegardwesterkamp.ca/resources/PDFs/writings-pdf/Andradiss.pdf>
- ✚ Meng Q., Kang J., Jin H. *Field study on the influence of spatial and environmental characteristics on the evaluation of subjective loudness and acoustic comfort in underground shopping streets*. *Applied Acoustics*, 74(8), 1001–1009, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2013.02.003>
- ✚ Meng Q., Zhang J., Kang J., Wu Y. *Effects of sound environment on the sleep of college students in China*. *Science of the Total Environment*, 705, 135794–135815, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.135794>
- ✚ Nagahata K. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology*, 12(1), 15–19, 2012–2013.
- ✚ Nelson J. P. *Meta-analysis of airport noise and hedonic property values: Problems and prospects*. *Journal of Transport Economics and Policy*, 38(1), 1–27, 2004. <http://www.jstor.org/stable/20173043>
- ✚ Oleksy A. J., Schlesinger J. J. *What’s all that noise—Improving the hospital soundscape*. *Journal of Clinical Monitory and Computing*, 33, 557–562, 2019. <https://doi.org/10.1007/s10877-018-0215-3>

- ✚ Oosterbaan M. *Sonic supremacy: Sound, space and charisma in a Favela in Rio de Janeiro*. *Critique of Anthropology*, 29(1), 81–104, 2009. <https://doi.org/10.1177/0308275X08101028>
- ✚ Ottoz E., Rizzi L., Nastasi F. *Recreational noise: Impact and costs for annoyed residents in Milan and Turin*. *Applied Acoustics*, 133, 173–181, 2018. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2017.12.021>
- ✚ Pedelty M. *Ecomusicology: Rock, folk, and the environment*. Temple University Press, 2012.
- ✚ Pijanowski B. C., Farina A., Gage S. H., Dumyahn S. L., Krause B. L. *What is soundscape ecology? An introduction and overview of an emerging new science*, 2011.
- ✚ *Landscape Ecology*, 26, 1213–1232. <https://doi.org/10.1007/s10980-011-9600-8>
- ✚ Raimbault M., Dubois D. *Urban soundscapes: Experiences and knowledge*. *Cities*, 22(5), 339–350, 2005. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2005.05.003>
- ✚ Rudge A. *The sounds of people and birds: Music, memory and longing among the Batek of Peninsular Malaysia*. *Hunter Gatherer Research*, 4(1), 2–23, 2019. <https://doi.org/10.3828/hgr.2018.2>
- ✚ Samsuri A., Muhd Irfan A., Marzuki I., Ali N. A., Wan Nurdiyana W. M., Mohammad Fakhratul R. Z. *Spatio-temporal analysis of environmental noise in institutional area*. *International Journal of Recent Technology and*

- Engineering, 8(2), 4038–4042,
2019. <https://doi.org/10.35940/ijrte.B3306.078219>
- ✚ Scarpelli M. D. A., Ribeiro M. C., Teixeira F. Z., Young R. J., Teixeira C. P. *Gaps in terrestrial soundscape research: It's time to focus on tropical wildlife*. *Science of the Total Environment*, 707, 135403–135409, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.135403>
- ✚ Schafer R. M. *The soundscape: Our sonic environment and the tuning of the world*. Destiny Books, 1977/1994.
- ✚ Schafer R. M. *Soundscape studies: The early days and the future*. *Soundscape*. *The Journal of Acoustic Ecology*, 12(1), 6–8, 2012–2013.
- ✚ (Ed.) Schafer R. M. *Five village soundscapes*. A.R.C. Publications, 1977.
- ✚ Sethi S. S., Jones N. S., Fulcher B. D., Picinali L., Clink D. J., Klinck H., Orme, C. D. L., Wrege P. H., Ewers R. M. *Characterizing soundscapes across diverse ecosystems using a universal acoustic feature set*. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 117(29), 17049–17055, 2020. <https://doi.org/10.1073/pnas.2004702117>
- ✚ Smalley D. *Space-form and the acousmatic image*. *Organised Sound*, 12(1), 35–58, 2007. <https://doi.org/10.1017/S1355771807001665>
- ✚ Smith J. W., Pijanowski B. C. *Human and policy dimensions of soundscape ecology*. *Global Environmental Change*, 28, 63–74, 2014. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2014.05.007>

- ✚ Sorce Keller M. *Zoomusicology and ethnomusicology: A marriage to celebrate in heaven*. *Yearbook for Traditional Music*, 44, 166–183, 2012. <https://doi.org/10.5921/yeartradmusi.44.0166>
- ✚ Southworth, M. *The sonic environment of cities*. *Environment and Behavior*, 1, 49–70, 1969. <https://doi.org/10.1177/001391656900100104>
- ✚ Thomas P., Aletta F., Filipan K., Mynsbrugge T. V., De Geetere L., Dijckmans A., Botteldooren D., Petrovic M., Van de Velde D., De Vriendt, P., Devos P. *Noise environments in nursing homes: An overview of the literature and a case study in Flanders with quantitative and qualitative methods*. *Applied Acoustics*, 159, 107103– 107116, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.apacoust.2019.107103>.
- ✚ Thompson E. Introduction: *Sound, modernity, and history*. In *The soundscape of modernity: Architectural acoustics and the culture of listening in America*. The MIT Press, 1900–1933, 1–12, 2002.
- ✚ To W. M., Chung A., Vong I., Ip A. *Opportunities for soundscape appraisal in Asia*. *Proceedings of Euronoise*, 2018. http://www.euronoise2018.eu/docs/papers/484_Euronoise2018.pdf
- ✚ Truax B. *Genres and techniques of soundscape composition as developed at Simon Fraser University*. *Organised Sound*, 7(1), 5–14, 2002. <https://doi.org/10.1017/S1355771802001024>
- ✚ Truax B. *Music, soundscape and acoustic sustainability*. *Möbius Journal*, 1(1), 1–16, 2012.

<http://www.moebiusjournal.org/sites/default/files/upload/pdf/article/truax.pdf>

- ✚ Villanueva-Rivera L. J., Pijanowski B. C. *Pumilio: A web-based management system for ecological recordings*. Bulletin of the Ecological Society of America, 93, 71–81, 2012. <https://doi.org/10.1890/0012-9623-93.1.71>
- ✚ Weidenaar R. *Composing with the soundscape of Jones Street*. Organised Sound, 7(1), 65–72, 2002. <https://doi.org/10.1017/S1355771802001103>
- ✚ Wrightson K. *An introduction to acoustic ecology*. Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology, 1(1), 10–13, 2000. <https://www.wfae.net/journal.html>
- ✚ Adams M. D., Bruce N. S., Davies W. J., Cain R., Jennings P., Carlyle A., Plack C. *Soundwalking as a methodology for understanding soundscapes*. Inst Acoust, 30(2):552–558, 2008 <http://usir.salford.ac.uk/2461/>
- ✚ Attali J. *Noise: The Political Economy of Music*. Manchester University Press, 1985.
- ✚ Axelsson Ö., Nilsson M. E., Hellström B., Lundén P. *A field experiment on the impact of sounds from a jet-and-basin fountain on soundscape quality in an urban park*. Landscape and Urban Planning, 123:49–60, 2014. <http://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2013.12.005>
- ✚ Beckers G. J. L., Suthers R. A., Cate C. ten. *Mechanisms of frequency and amplitude modulation in ring dove song*. Journal of Experimental Biology, 206(11):1833–1843, 2003. <http://doi.org/10.1242/jeb.00364>

- ✚ Bee M. A. *Finding a mate at a cocktail party: spatial release from masking improves acoustic mate recognition in grey treefrogs*. *Animal Behaviour*,75(5):1781–1791, 2008.
<http://doi.org/10.1016/j.anbehav.2007.10.032>
- ✚ Botteldooren D., De Coensel B., De Muer T. *The temporal structure of urban soundscapes*. *Journal of Sound and Vibration*,292(1–2):105–123, 2006.
<http://doi.org/10.1016/j.jsv.2005.07.026>
- ✚ Brown A. L., Lam K. C. *Urban noise surveys*. *Applied Acoustics*,20(1):23–39, 1987. [http://doi.org/10.1016/0003-682X\(87\)90081-8](http://doi.org/10.1016/0003-682X(87)90081-8)
- ✚ Brumm H., Slabbekoorn H. *Acoustic Communication in Noise*. In *Advances in the Study of Behavior*, 35:151–209, 2005. [http://doi:10.1016/s0065-3454\(05\)35004-2](http://doi:10.1016/s0065-3454(05)35004-2)
- ✚ Carson R. *Silent Spring*. Houghton Mifflin Harcourt, 1962.
- ✚ Chan A. A. Y.-H., Giraldo-Perez P., Smith S., Blumstein D. T. *Anthropogenic noise affects risk assessment and attention: the distracted prey hypothesis*. *Biology Letters*,6(4):458–461, 2010. <http://doi.org/10.1098/rsbl.2009.1081>
- ✚ Στεφανή Ε., *Ντοκιμαντερ, Το παιχνίδι τη παρατήρησης*. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2017.
- ✚ Στεφανή Ε., *10 Κείμενα για το Ντοκιμαντερ*. Πατάκης, 2017.

